

Pomenki o domačih rečeh...

Ljubljana, 12. april — od skupnega sejanja direktorjev OZD in delegatov delavskega sveta SOZD si nismo dosti obetali. Glasu ne enih ne drugih v razpravi ni bilo slišati. Se je pa kresalo, ko so obravnavali težave živinoreje in mesnoprredelovalne industrije — pa še to ne toliko zaradi samih težav kot pa zaradi interpretacij okrog plačevanja mleka in višine stroškov, ki jih mlekarji priznavajo zadržnim organizacijam za zbiranje in odkup mleka.

Poslovni rezultati 87

Temeljna ugotovitev : b. p. Vsem je namreč že jasno, da spretno sestavljene bilančne številke nimajo nobenene vrednosti. Številne dopustne manipulacije in akrobacije so jih razvrednotile do take mere, da so lahko le prispevek k jugoslovanski birokratski blaznosti.

Ponovljena obravnava izgub 87 — molče sprejeta dodatna informacija o vzrokih. Le kdo bi jim dal težo (vzrokom namreč), če je vse, kar lahko zaobjame pojem nesposobnost, zavito v ugotovitve : za izgubo je tudi nekaj subjektivnih vzrokov.

Dela delovne skupnosti sozda v letu 1987 ni nihče hvalil, niti grajal. "Nabrusimo kose" se bomo najbrž šli spet ob pripravi njenega planskega akta. Pa je prav poročilo o delu najbolj imenitna priložnost, da se skreše tisto, kar je slabo in poudari tisto, kar je dobro. Če ne za drugo,

vsaj za smerokaz za pripravo plana ali pa za pomiritev vesti, ki si jo nekateri hudo radi olajšajo šepetaje, za vogalom.

Klub presegel pričakovanja

Po prvih previdnih korakih je Klub Mercator v sedlu. Zaživel je kot oblika zbiranja sredstev občanov, kot sestavni del poslovne politike in kot je dejal poročevalec Zvonimir Bertok, podpredsednik poslovodnega odbora, brani se ga nihče več. Skupen znesek tako dobljenih sredstev je poslovna skrivnost. Razlika med kupljenimi in vnovčenimi kuponi je presegla pričakovanja, so pa tudi »črni dnevi«, ko vnovčeni kuponi presežejo vrednost kupljenih. Toda to ne pomeni nobene nevarnosti. Ubrani se bo treba le špekulacij. Za dva dni v kupone vložena milijarda (stara) prinese pri 100 % letni obrestni meri... koliko že v novih dinarjih?

Vlada, sozd, mleko, biki, svinje

Grozi pokol. V južnih republikah je že bil. Govedi in prašičev bo zmanjkalo, mleka ne bo. Vladni ukrepi so dobro zadeli. Ustvarjena cenovna nesorazmerja niso razmesarila samo živinorejcev (rejcev govedi in prašičev), segla so po mesarjih in mlekarjih. To je le nekoliko drastičen uvod v številke, ki bodo ob nadaljevanju trenda take politike zaplesale svoj »izgubarski ples« v teh dejavnostih. Pa smo na seji ocenjevali le izgube v družbeno organizirani proizvodnji. Tiste, ki nastaja pri kmetu, ki redi 80 % govedi nismo posebej izpostavljali. Toliko je prispevala vlada. Kakšna naj bi bila v tej kolobociji vloga sozda? Pristati, da se vse izgube nakopičijo v peščici predelovalnih organizacij, ker te še lahko računajo na širšo družbeno akcijo in na to, da se bodo pristojni organi (na različnih ravneh dogovarjanja in pristojnosti) le zgani-li?

Predstavniki zadrug so M—Ljubljanskim mlekarjem očitali samovoljo pri spreminjanju priznavanja višine stroškov za zbiranje in odkup mleka. Sklicevali so se na , v reprodukčnosti

Glasilo je namenjeno na naslov:

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozd
Mercator — Kmetijstvo Industrija Trgovina

Leto XXV

Ljubljana, april 1988

št.: 4

dogovorjene odstotke pri litru mleka, predstavniki mlekarj pa so svojo odločitev branili in predlagali ponoven pogovor in pogajanja. Posebna komisija, ki bo sestavljena iz predstavnikov za-

drug, mlekarne in sozda bo skušala vprašanje zadovoljivo rešiti. Razprava se bo torej prenesla na manjše število sogovornikov, njihovih interesov pa bistveno ne bo spremenila.

Rekli so

na 6. in 21. seji

Slavko Nemanič, direktor KZ Stična : Kmet, ki redi 80 % govedi naj v tej družbi stiska pas. Ko bo začel klati tudi ta, bo položaj čez dve leti še težji. Ločimo torej dve stvari in se dogovorimo kaj lahko uredimo v sozdu, kaj pa sodi pred pristojne oblasti. Naj menico, s katero je plačano odano mleko, raztrgamo na 90 delov in jo razdelimo med kmete?

★★★★★

Ivan Majerle, direktor Mesne industrije: Tudi sisi niso več praviljeni na kompenzacije za meso, sredstva bodo šla neposredno v živinorejo. Kaj ostane mesarjem ob nespremenjenih cenah svežega mesa? Naše kalkulacije kažejo, da bi se moralo svinjsko meso podražiti za 122 %.

★★★★★

Slavko Tornič, direktor KZ Cerknica: To kar se dogaja sedaj je pogreb za zadrage in kmete. Se zavedamo, da je to lahko pogreb za slovensko nacionalno bogastvo?

★★★★★

Franc Mihovec, direktor KZ Medvode: Ne prelagajmo dogovarjanja o višini priznavanja stroškov za organizacijo odkupa mleka, vse smo se že dogovorili, tudi dovolj nevtralna institucija — Kmetijski inštitut Slovenije, je že izračunala potreben podatek. 15. moramo mleko plačati in da-

nes moramo dobiti odgovor o denarju in načinu plačila.

★★★★★

Janez Žilndra, direktor KG Kočevje: Na reprodukčnosti dosežene dogovore je treba spoštovati in jih ne samovoljno in enostransko spreminjati. Gre za vprašanje poslovne nemorale.

★★★★★

Anton Kokelj, predsednik zadr. sveta KGZ Sora: Tudi kmet ima obveznosti, ki jih mora poravnati z denarjem. Če so pogoji dogovorjeni, jih je treba spoštovati. Sprašujem se, kdo bo nahranil 2 milijona Slovencev. Med 41. in 45. nas je bilo milijon, pa več repov v hlevih kot danes.

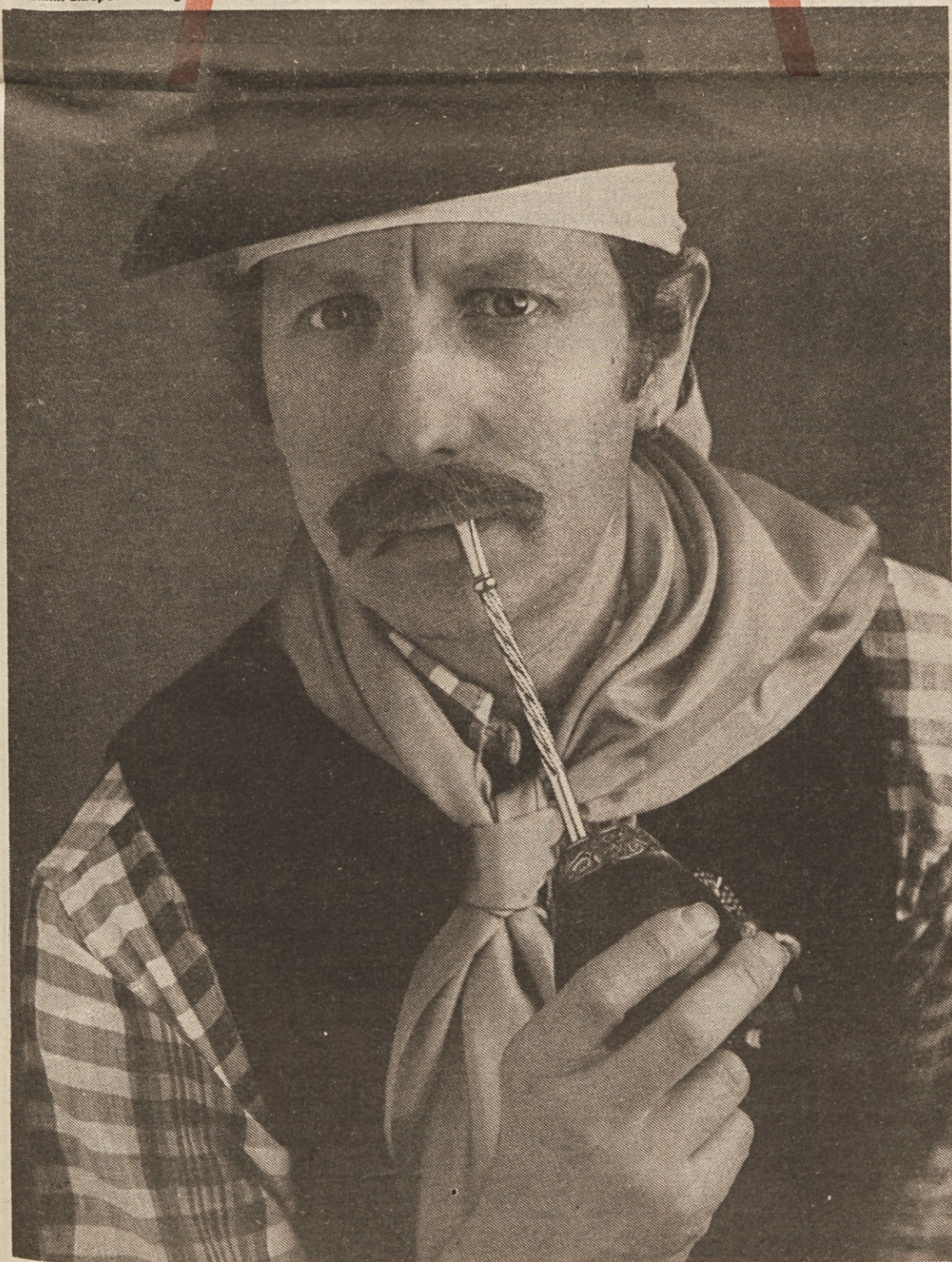
★★★★★

Draga Vaupotič, M-IB: način plačila (ček ali menica) ne igra vloge, ker gre plačilni promet preko interne banke. Seveda pa gre za obresti.

★★★★★

Milan Rus, Ljubljanske mlekarne: 8 % za Ljubljanske mlekarne pomeni 28,60 din za liter odkupljenega mleka. Takega stroška ne prenesemo. Zadrugam smo ponudili sprotne fakturiranje in sprotne plačevanje z namenom, da bi koncentracijo naših obveznosti časovno razdelili in tako lažje zagotovili normalna plačila.

Od silnih ukrepov ne boli glava samo kmetov...

v 000 din			
ELEMENTI	1986	1987	Indeks
1. CELOTNI PRIHODEK	564,726.950	1,207,097.479	214
- prihodki od obresti	12,052.347	3,756.833	31
2. PORABLJENA SREDSTVA	491,038.788	1,047,479.423	213
- materialni stroški	97,251.863	206,366.354	212
- stroški amortizacije	8,778.408	19,822.203	226
- revalorizacija amortizacije	-	7,561.287	-
- revalorizacijski odhodki	267.453	36,649.707	-
- nabavna vrednost prodanega blaga	363,003,416	786,947.180	217
3. DOHODEK	73,762.156	160.074.016	217
- obveznosti iz dohodka, ki niso odvisne od njegove velikosti	5,822.146	13,443.624	231
- obresti	1,224.492	4,779.201	390
- obveznosti iz dohodka, ki so odvisne od njegove velikosti	14,294.249	36,116.321	253
4. ČISTI DOHODEK	53,688.736	110,417.715	206
- del ČD za BOD iz naslova živega dela	39,082.263	83,495.625	214
- del ČD za BOD iz naslova gosp. in upravlj. z družbenimi sredstvi	139.487	4,035.159	-
- del ČD za skupno porabo	3,227.984	5,840.907	178
- del ČD za poslovni sklad	8,154.112	10,405.254	128
- del ČD za rezervni sklad	2,739.504	5,562.446	203
5. AKUMULACIJA	11,881.416	19,702.943	166
6. SREDSTVA ZA REPRODUKCIJO	20,659.824	39,525.146	191
7. IZGUBA	1,025.617	3,472.050	338
8. TERJATVE DO KUPCEV	28,677.556	82,837.307	289
9. OBVEZNOSTI DO BOBAVITELJEV	28,396.999	63,376.501	223
10. ZALOGE	67,291.393	150,294.775	223
11. KREDITI ZA OS	6,097.751	13,020.217	214
12. DOLGOROČ.KRED.ZA OBRATNA SREDSTVA	8,916.019	14,112.710	158
13. KRATKOROČNI KREDITI ZA OBRAT. SRED.	25,409.187	51,970.009	205
14. POVPREČNO ŠTEV. ZAPOSLENIH PO URAH	18.977	19.397	102
15. POVPREČ. UPORAB. POSLOV. SRED.	181,823.920	319,017.581	175

K A Z A L C I			
1. DELEŽ REVALORIZ. ODHOD. V PORAB. SRED. (v %)	0,05	3,50	-
2. DOHODEK NA DELAVCA (v din)	3,886.924	8,252.514	212
3. DOH. V PRIMERJAVI S POVPR. UPORAB. POSLOV. SRED. (v %)	40,57	50,18	124
4. STOPNJA AKUMULAT.SPOSOB. (v %)	6,53	6,18	95
5. AKUMUL. V PRIMER. Z DOH. (v %)	16,11	12,31	76
6. OD IN SSP NA DELAVCA (v din)	2,239.539	4,817.488	215
7. STOPNJA REPRODUKC. SPOSOB. (v %)	11,36	12,39	109
8. ČISTI OBRAČ. OD NA DELAVCA (v din/mes.)	116.225	253.863	218

v din					
	SOZD MERCATOR-KIT I. - XII.			SR SLOVENIJE I. - XII.	
	1986	1987	Indeks	1987	Indeks
	1	2	3	4	5
Trgovina na drobno	111.227	240.547	216	260.181	222
Trgovina na debelo	120.689	271.225	224	299.445	225
Zunanja trgovina	153.914	336.694	218	390.921	233
Kmetijstvo	113.537	245.344	216	267.842	227
Industrija	113.125	249.065	220	256.681	219
Gostinstvo in turizem	100.121	212.251	211	245.927	226
Storitve	147.680	320.078	216	320.595	220
Povprečje	116.451	253.863	218	265.883	220

Izračun - $\frac{AOP\ 184}{AOP\ 231} : 12$

Vir: Podatki in kazalci SDK,
Zaključni račun SOZD MERCATOR-KIT za obdobje I. - XII. 1987

Poslovni rezultati SOZD MERCATOR-KIT v letu 1987

Primerjava doseženih poslovnih rezultatov z gospodarstvom SR Slovenije

Ob koncu leta 1987 SOZD MERCATOR-KIT še vedno izkazuje pri vseh bistvenih kazalcih poslovnega uspeha v primerjavi z gospodarstvom SR Slovenije višje rasti.

Rast celotnega prihodka je za 7 indeksnih točk višja od gospodarstva SR Slovenije, rast dohodka za 10 indeksnih točk, rast akumulacije za 29 indeksnih točk in rast sredstev za reprodukcijo brez revalorizacije za 6 indeksnih točk.

Izgube v SOZD MERCATOR-KIT predstavljajo 1,5% izgub v gospodarstvu SR Slovenije (ob devetmesečnem obdobju 0,2%). Pri primerjalnih pokazateljih znotraj posameznih dejavnosti izstopa kmetijstvo, ki je ugotovilo 2.902 mio dinarjev izgube, kar predstavlja 37,6% delež v iz-

gubi kmetijstva SR Slovenije, potem sledi gostinstvo in turizem z 2% deležem v svoji panogi in industrija z 0,2% deležem.

Ocena

Ugodno odstopanje nominalnih porastov, tako celotnega prihodka, kot akumulacije SOZD MERCATOR-KIT v primerjavi z gospodarstvom SR Slovenije, pa še ne zadošča za oceno uspešnosti poslovanja

Ob sicer ugodnem nominalnem porastu akumulacije glede na 1986, ne moremo mimo dejstva, da je realna vrednost akumulacije spričo visokega porasta cen bistveno manjša, neglede na to, da je dosežena akumulacija v letu 1987 obremenjena s postavkami, kot je kritje združevanja za razvoj gospodarske infrastrukture in posojilo skladu federacije za razvoj nezadostno razvitih republik in AP. Ker za omenjene obremenitve na nivoju SOZD še nimamo podatkov, lahko trdimo že, da je na ta način odtegnjen del akumulacije.

Primerjava povprečnih mesečnih čistih obračunanih osebnih dohodkov v obdobju – XII. 1987 po dejavnostih v SOZD MERCATOR-KIT in gospodarstvu Slovenije

Povprečni mesečni čisti obračunani osebni dohodek na delavca za leto 1987 je znašal v SOZD MERCATOR-KIT 253.863 dinarjev in je za 12.020 dinarjev nižji od povprečnega čistega osebnega dohodka na delavca v gospodarstvu SRS oziroma za 4,5%.

Upoštevaajoč indeks rasti življenjskih stroškov (231,9) ugotavljamo, da je povprečni mesečni osebni dohodek na delavca realno 6% nižji od povprečnega mesečnega osebnega dohodka na delavca v letu 1986.

Za celovitejšje upravljanje

Vesna Bleiweis

Za začetek le tisto, kar je odvisno od nas samih

V Mercator — Ljubljanskih mlekarnah je bil aprila referendum, na katerem je 87 odstotkov vseh zaposlenih oddalo svoj "ZA" za spremembo organiziranosti, in sicer tri temeljne organizacije bodo od 1. 1. 1989 dalje poslovale kot enovita delovna organizacija. Čas, ki bo do tedaj potekel pa bo porabljen za oblikovanje temeljnih oziroma konstitutivnih aktov ter za vrsto drugih, za mlekarstvo življenjsko pomembnih zadev.

Pred leti je bilo družbeno sumljivo, da ne rečemo politično spotikljivo, če v večji delovni organizaciji ni bilo temeljnih organizacij. Na istem dvorišču so čez noč zrasli plotovi in počasi se je skrbno in vestno vzgajal, negoval in gojil kult tozda. Le v tozdu naj bi bile pravice in dolžnosti resnično neodtujljive, le v tozdu bo delavec resnični samoupravljalac in gospodar družbenega in s tem tudi svojega premoženja. Kult tozda je omajan, nujnost in potrebnost celovitega upravljanja spoznana in le vprašanje je, kako podreti miselne ograde, da bi to, kar smo nekoč razglašali za svetinjo, danes ocenili z realno vrednostjo in bobu rekli bob. Mercator-Ljubljanske mlekarne so v dobrem zadnjem desetletju doživele toliko organizacijskih sprememb, ki jih je bilo treba potrjevati z osebnim izjavljanjem, da je bilo za zadnjo potrebno ustvariti ne samo vzdušje o njeni potrebnosti, temveč vzbuditi tudi čisto človeško motivacijo. Razmere so take, da je treba začeti predvsem pri tej. **To je bil le del razgovora s predsednikom delavskih svetov tozda Mlekarne Silvom Korošcem in tozda Posestva Francem Kraljem ter predsednikom poslovnega odbora mag. Mihi Urbanijo. Jedro našega vprašanja pa je: cilji, ki jih zasleduje sprememba organiziranosti.**

Mag. Miha Urbanija: Celotno gospodarstvo je v položaju, ko mora vsak subjekt zase iskati izhod iz krize. Tudi mlekarne niso izjema, odločili pa smo se, da bomo opravili s tistim, kar lahko vplivamo. Naj na vladi ostane le 98 odstotkov krivde. Pri presojanju okoliščin, na katere lahko vplivamo smo ugotovili, da je organiziranost delovne organizacije ena od zadev, ki lahko nekaj pomeni. Ideja o drugačni organiziranosti mlekarne je sicer stara že nekaj let, vendar je ostala le zgolj ideja. Nobena bogokletnost ni, če rečem, da so ljudje spreminjanja organiziranosti po načelu »kufre gor, kufre dol« naveličani, čutijo pa breme današnjega trenutka in so zato pripravljeni sprejeti tudi spremembe. Seveda, če so te utemeljene in predstavljene tako, da jih razume vsak, da vsak v njih lahko najde sebe in svoj težak položaj identificira s težkim položajem organizacije združenega dela. Sam elabo-

borat o združitvi bi bil le kup brezosebnih podatkov, če nosilci pobude ne bi delovali tako, da bi jim delavci zaupali in verjeli. Prav za vzpostavitev zaupanja in neposrednega stika smo vložili največ. Zaupanje potrjujejo tudi rezultati referenduma. Sam elaborat ne pokaže vseh prednosti poslovanja v enoviti delovni organizaciji. Prednosti takega poslovanja so nedvomno v racionalizaciji poslovanja, zaokroževanju in celovitosti poslovnih in samoupravnih funkcij, enovitem dohodku, določanju teže razvojnim načrtom, odpravljanju podvojenih ali potrojenih evidenc in stroškov in nesmiselnega medsebojnega plačevanja med tozdi. V enoviti delovni organizaciji gre za poslovno politiko, ki izhaja iz interesov enovite delovne organizacije kot take, in večji skupni dohodek je edini cilj.

Silvo Korošec pa je zadevo takole ocenil: ideji o drugačnih mlekarnah bi zdaj zrasla že kar dolga brada, če bi še naprej ostali togi. Ideja je potrebovala gonilno silo in prepričljivo podporo. Prepričan sem, da je referendum tako dobro uspel samo zato, ker so vsi pobudniki za spremembo — od poslovnih delavcev, samoupravnih organov do družbenopolitičnih organizacij čvrsto in enotno stali za elaboratom. Prav ta enotnost, za katero menim, da ni bila niti za hip navidezna, je bila temeljna okoliščina, da so delavci spremembo sprejeli z zaupanjem in občutkom, da odločajo o pomembni stvari. S preprosto, razumljivo besedo smo dosegli, da se je vsak seznanil z bistvom.

»Nič dosti drugače ni bilo v tozdu Posestva,« je nadaljeval

Franc Kralj. »98 odstotni »ZA« je le potrditev, da vsi želimo boljše. In če je sprememba organiziranosti ena od poti, ki k temu vodi, smo jo sprejeli. Seveda razloženo tudi tako, da jo razumeta in veterinar in hlevlar.«

Tudi ukinjali in izločili so

Poleg združevanja pa nas je zanimala tudi drastična odločitev: ukinitve tozda Strojni obrati in izločitev tozda Stična. To je utegnulo biti trše od združevanja.

»Životarjenje Strojnih obratov ni imelo več nobenega smisla, prav tako pa njegova osnovna dejavnost — melioracije in servisne storitve niso imele nič skupnega z zamisljo nove delovne organizacije. Del dejavnosti — melioracije je prenešen v tozdu Posestva, servis strojne in druge opreme pa v mlekarstvo. Bolj vprašljivo pa je bilo, kako v tozdu Posestva, ki ni v rožnatem položaju, zagotoviti delo za 21 delavcev in težke stroje. Vprašanje smo zadovoljivo rešili, zagotovili razmeroma dovolj dela. Običajno so izločitve predmet ugibanja o razlogih za tak korak na obeh straneh. Tudi stiška prašičerejska farma v koncept novih mlekarne po dejavnosti in po naravi problematike, v Ljubljanske mlekarne ne bi sodila. Ne bi smel reči, da pomislekov v zvezi s to izločitvijo ni bilo, bili pa so pred-

vsem povezani z nadaljnjo usodo tega tozda, ki je postal enovita delovna organizacija. Težko je med delavci, ki so vrsto let pripadali določeni organizaciji vzbuditi prepričanje, da bodo večino tega, kar so lahko urejali v sklopu mlekarne, lahko prav tako ali pa še učinkoviteje neposredno v sestavljeni organizaciji. Ti dve spremembi sta bili pravzaprav pogoj, da smo izpeljali tudi drugi del sprememb,« je poudaril mag. Urbanija.

Elaboratu lahko rečemo le formalni pogoj za spreminjanje, ko pa začnemo z udejanjanjem njegove vsebine, pa se njegove razsežnosti in posledice šele prav pokažejo. So delavci seznanjeni tudi s tem?

Mag. Miha Urbanija: »Ljubljanske mlekarne so bile že pred odločitvijo o enoviti delovni organizaciji organizirane dokaj smotno — enotno planiranje, enotna finančna služba, enotna kadrovska služba, družbeni standard in ne nazadnje tudi enotna izhodišča za nagrajevanje delavcev. S samim elaboratom smo nekatere funkcije povezali v celovit in pregleden krogotok za viro poslovnih informacij, potrebnih za celovito in učinkovito odločanje in strateško usmerjanje. Jasno pa je, da je socialna varnost za vse delavce osnovno vodilo pri spreminjanju. Brez te sestavine bi bil elaborat dokaj šepav, vzbujal bi nezaupanje in strah. Zato smo v njem jasno pokazali kje kdo je, ali bo potem, ko se bo začel uresničevati. Tudi to je ena od okoliščin, da so delavci z zaupanjem sprejeli odločitev. V času uresničevanja bosta dva elementa odločilna: naravna fluktuacija in ustrezno notranje preračunavanje delavcev. Na cesti ne bo nihče.« Temu sta pritrčila tudi Korošec in Kralj in dodala, da je bila v razpravah delavcev ta bojazen prisotna. »V našem tozdu izguba ni nič nenavadnega, vendar se je solidarnost v okviru mlekarne vedno izkazala in naši delavci zaradi te nesreče niso bili nikoli posebej prikrajšani. Zato temu, da nihče ne bo na cesti verjame,« je pribil Kralj.

le prednosti in slabosti vseh analiziranih možnosti. Odločitev za kombinirano varianto — obnovo starih mlekarne z gradnjo konzumne mlekarne je dolgoročno najbolj racionalna obena pa tudi v finančnem smislu oprijemljiva. V začetku letošnjega leta je bila vrednost naložbe ocenjena na 50 milijard. Viri financiranja pa opredeljeni takole: 60 odstotkov sredstev naj bi prispevalo mesto Ljubljana v obliki nepovratnih sredstev, 10 odstotkov občine, ki gravitirajo na ljubljansko območje ter 30 odstotkov same Ljubljanske mlekarne, združena sredstva sozd in posojila poslovnih bank. Konstrukcija je navidežno enostavna, v sebi pa ima celo vrsto neznank pa tudi že čisto jasnih stališč, ki kažejo na to, da se skrbi za mleko resno zavedajo samo mesto Ljubljana, Ljubljanske mlekarne in sozd. Naložba bo terjala velika sredstva in trajen vir. Levji delež v virih pomenijo sredstva mesta Ljubljana, ki je z odlokom namenilo 0,25 % sredstev od prispevka za SIS za preskrbo. Donosnost naložbe je problem zase, čeprav je ocena nosilca študije Tehninega tozda Inženiring vzpodbudna. Oreh bo trd, začeli pa ga bomo tretji prav na samoupravnih organih, ko bodo obravnavali dokumentacijo, ki jo za tako veliko naložbo terjajo predpisi. To študijo in predpisano gradivo pripravljajo prav tako v Inženiringu.«

Zmoremo več kot železni spored

Razvit in svoboden trg (predvsem svobodnega nam že dolgo obetajo) kaj hitro izloči neprilagodljive, neinventivne in nedomiselne. Mlekarji si "osvoboditve" želijo obenem pa se zavedajo neprizanesljivosti trga. Razvoj, prilagodljivost, iznajdljivost, domiselnost so karte, na katere bo treba igrati. Imajo ljubljanski mlekarji do sedaj skrite ase pripravljene že zdaj?

»Dejstvo je, da naše glave zmorojo več kot kaže železni repertoar naših izdelkov. Upoštevati pa je treba, da smo v primerjavi z drugimi mlekarjami kolos, ki dnevno predela 40 odstotkov v Sloveniji odkupljenega mleka, in brez tehnološkega laboratorija, ki bi omogočal maloserijsko poskusno proizvodnjo. Znanja, volje in domiselnosti dovolj, le prostora za njihovo fizično testiranje ni. Prilaganje zahtevam trga, ki bo za mlekarje predvsem samo jugoslovanski, bo potrebno. Kako se je kdo že in se bo še znal v tem, je odvisno predvsem od njegove sposobnosti prenehati slediti inertnosti.« Sogovornik mag. Urbanija je temu dodal še razmišljanja o globalni strategiji, povezani z učinkovitimi poslovnimi odločitvami, monopolih, nujnosti povezovanja slovenskih mlekarjev in še vrsti zadev, ki so lahko posebnosti, če jih merimo z vatlom mlekarjev.

No, in če bi posebnosti vsake gospodarske dejavnosti povezali v šopek, bi dobili sliko žalostnega splošnega stanja. Z njim se v Mercator-Ljubljanskih mlekarnah nočejo sprijazniti, zato so začeli najprej pri sebi. Prvi korak v spreminjanju je bil trden, odločen in uspešen. Stopnic pa je še veliko...

Ena s hrbta, druga na hrbet

Komaj si bo del strokovnih služb v mlekarnah oddahnil od prvega dela, že ga čaka drugo, zahtevnejše, napornejše, odgovornejše in mnogo bolj rizično. Obnova mlekarne.

Mag. Urbanija je plastično začel. »Tresla se gora, rojena pa miška. Takojšnja obnova mlekarne oziroma njenih proizvodnih obratov ni bila nikoli sporna. Od megalomanskih načrtov je ostalo le tisto kar je nujno in realno uresničljivo. Torej obnova v dveh delih na sedanjih lokacijah in konzumna mlekarna na Črnučah z zmogljivostjo 250 tisoč litrov dnevno. Preden bo usposobljen obrat na Črnučah morajo zdržati tudi stari proizvodni obrati, pa ne samo ti, tudi delavci, ki delajo v nemogočih razmerah. Primerjalne študije, ki so bile izdelane za vse možne variante — od povsem nove gradnje na različnih lokacijah do gradnje na obstoječi, so pokazale

Za boljše mleko in mlečne izdelke

dr. Leo Šuštaršič

Mlekarne za izobraževanje

V Mercator-Ljubljanskih mlekarinah že dalj časa izdajamo serije pospeševalnih listov, namenjenih kmetom-kooperantom, ki oddajajo mleko. Doslej je izšlo 20 listov, ki so vpeti v 10 tisoč hlevskih knjigah.

V teh pospeševalnih listih so zajeta področja higienične molže, prehrane krav molznic, zdravstvenega varstva in druga. Pripravljamo še liste o higieni v govejih hlevih, o kontaminaciji mleka zaradi radiacije in kemijskih dejavnikov, o paši in ekonomiki pri priraji mleka v zasebnem kmetijstvu. S tem bodo poglavja sklenjena, naklada pa se lahko poljubno povečuje. Knjiga je pravzaprav namenjena slehernemu slovenskemu kmetu, če bi povsod pri pristojnih organih nalezeli na razumevanje potrebe po njenem izhajanju. To je bilo v Ljubljani lepo in hitro urejeno. Seveda pa brez sodelovanja kmetijskih združenj in njihove pospeševalne službe celotna akcija ni izvedljiva, zato bo potrebno še naprej tesno sodelovanje med ljubljanskimi mlekararnami in združenji. Izdajo pospeševalnih li-

stov in hlevskih knjig so omogočili tudi : Živinorejska poslovna skupnost, Mariborska mlekarina, Zlatorog Maribor, Lek Ljubljana in Pliva Zagreb.

Za potrebe kmetijske pospeševalne službe posameznih mlekarov in šol sta bila posneta dva filma o molži in predelavi mleka. Pripravljamo pa še film o prehranski in dietetični vrednosti mleka in mlečnih izdelkov, o sodobni ponudbi in prodaji, kulinariki, itd. Filmi so posneti na kaseto, so v barvah, ozvočeni, v slovenščini, besedilo pa je prevedeno tudi v srbohrvaščino. S tem bo sklenjen filmski zapis o priraji, predelavi in prodaji mleka in izdelkov. Seveda je mogoče kasete posneti in poslati vsem, ki bi jo potrebovali. Gradivo je zelo primerno za televizijsko oddajo »Ljudje in zemlja«.

Ker vemo, da je mleko izjemno občutljivo za umazanijo, izdelki pa zaradi primesi, smo med zbiranje mleka in prevoznike razdelili 3 tisoč izvodov navodil o pranju in razkuževanju hladilnih bazenov in mlečnih cistern. Ta navodila so na voljo tudi drugim mlekarnam, saj prihaja mleko v promet iz različnih mlekarn.

V nakladi 3 tisoč izvodov je izšla knjižica o predelavi in ponudbi mleka in mlečnih izdelkov, ki je namenjena prodajalcem, delavcem v mlekarnah in v obratih družbene prehrane, kmetijskim zadrugam in drugim. V njej je na kratko nekaj uvodnih misli o kravah molznicah in o tem, kako nastaja mleko. Opisani so tehnološki postopki pri proizvodnji pastereziranega in steriliziranega (alpskega mleka), kako delajo sire, sladoled, maslo, jogurte in druge izdelke, kako jih je treba ponuditi porabnikom, pa še na kratko o osebni higieni, ki je potrebna ob stiku s temi izdelki. Knjižica je prevedena tudi v sr-

TECNOLOGIO S.R.L. - ITALIA

MLEKO

*pasterizirano
homogenizirano
mleko*

Latte
pastorizzato
omogeneizzato
3,2% grasso

Milk
pasteurised
homogenised
3,2% milkfat

MLEKO

*pasterizirano
homogenizirano
mleko*

Pasterizirano
homogenizirano mleko
3,2% mlečne maščobe
11

Pasterizirano
homogenizirano
mlijeko
3,2% mliječne masti

**Mercator -
Ljubljanske
mlekarne**

tozd **Mlekarne** o. sub. o.
Ljubljana, Tolstojeva 63

**Mercator -
Ljubljanske
mlekarne**

tozd **Mlekarne** o. sub. o.
Ljubljana, Tolstojeva 63

bohrvaščino in v tem jeziku je natisnjena v 2 tisoč izvodih.

Že dalj časa so v Ljubljanskih mlekarnah na voljo pripomočki za higienično molžo, kot so lončki za predmolžo, plastenke za razkuževanje seskov po molži, pribor za hitro ugotavljanje mastitiso, hlevski vozički, razna razkužila, masti za nego rok in druge potrebščine, nujne za higiensko molžo. Priporočljivo bi bilo, da bi kmetijske zadruge in njihove tr-

govine svojo ponudbo dopolnile in obogatile tudi s temi pripomočki oziroma izdelki.

Iz vsega navedenega lahko povzamemo, da tudi mlekarne skrbimo za pomoč in izobraževanje kmetov. Po ponujenem je treba seči, upoštevati in uporabljati. Pri vsem tem najbolj računamo na kmetijsko pospeševalno službo in druge dejavnike, ki v kmetijskih zadrugah skrbijo za pridobivanje večjih količin zdravega mleka.

Brez muje, se še čevelj ne obuje

Vesna Bleiweis

Na trg le z novostmi

Že dolgo nam obljublajo zaživetje pravega trga, pravih ekonomskih zakonov, pravih pravil igre, pravih... ljudi. V Mercatorju jih nekaj imamo, ki vedo, da se bo obdržal le tisti, ki bo vedno ponudil kaj novega, domiselnega, svežega in iz prve roke. Ni jih sicer veliko, srečujejo pa se na tehnološkem odboru za rastlinsko predelavo in mlekarstvo. Eno izmed njihovih rednih srečanj je bilo konec marca v kranjski Oljariči.

Na tem srečanju so tehnologi naših živilsko predelovalnih tovarn obravnavali vrsto inicialnih študij in programov. Rezultat te-

ga naj bi bili novi izdelki in za marsikatero organizacijo tudi povsem nova tehnologija. Govorili so o svežem, sproti pečenem

Statistika nekdej

Naše ozemlje je tako po svoji geografski legi in strukturi zemljišč kakor tudi v drugih pogledih primerno za živinorejo. Glavna panoga živinoreje je bila v 18. stoletju govedoreja. Ovčereja je vse bolj nazadovala, tako da je bila v drugi polovici prejšnjega stoletja prasičereja številčno močnejša. Reja koz, ki je bila nekdaj močno razvita, je tudi čedalje bolj nazadovala, napredovala pa je konjereja. Največjo rast v živinoreji opazimo v drugi polovici 19. stoletja. Takrat se je začela dvigati tudi kakovostno. Na to je vplival razvoj industrije, v zvezi s tem vedno večja koncentracija ljudi in večja potreba mesa, mleka ter drugih živil živalskega izvora.

Leta 1785 je bil v Avstriji prvi vojaški popis živine. Pri tem je bilo na Kranjskem naštetih 53 215 goved, 18 279 konj in 78 811 ovac in koz.

Kasneje je bilo na Slovenskem:

Leto	Kopitar- jev	Goved	Ovac	Koz	Prašičev
1869	68 934	562 046	299 623	71 274	287 647
1880	72 334	622 692	258 785	50 505	342 823
1890	77 185	681 084*	172 345	42 416	440 326**

* s Prekmurjem ** brez Prekmurja

3 Število koristnih domačih živali na Kranjskem v 19. stoletju⁴¹

Leto	Kopi-tarji	Govedo	Ovce	Koze	Pra-šiči	Skupaj
1822	17 255	152 635	96 018	—	—	—
1857	20 753	189 063	82 068	23 852	94 689	410 425
1869	19 365	189 540	85 161	16 555	63 385	374 006
1880	22 131	225 144	67 431	15 636	73 130	403 472
1890	23 966	227 613	53 462	8 418	94 985	408 441
1900	25 041	253 839	38 629	6 384	107 836	430 729

VIR: Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike, 7. zvezek, 1983

še predstavitve kot so pokušine, ankete, žive stike s potrošniki in trgovci.

Preverjanje kakovosti mesnih izdelkov je bila tudi ena od tem na tem razgovoru. Mercator je v letošnjem letu zagotovil denar za dve ocenjevanji in pogodba z Biotehniško fakulteto, kot nepristranskim ocenjevalcem, je že podpisana. Ocenjevanje bo spremljal tudi odbor za ocenjevanje, ki so ga tehnologi imenovali že lani. Upamo, da bomo z rezultati ocenjevanj lahko kmalu seznanili potrošnike.

Pa tehnologi ne razpravljajo samo o načrtih, izmenjajo si tudi izkušnje in opažanja pri svojem delu. Zanimivo je bilo predavanje ing. Vojka Petelina iz Mercator-Embe, ki je predstavil pomen mrežnega planiranja za organiziranje in izvedbo investicije.

Mercator – Eta sodeluje z
Mc'Donaldom – Beograjski fast
food je zaživel in Eta zanj pripra-

vlja mlečno — kisle fermentirane kumare. Postopek za predelavo je izredno zamuden in zahteven. Lažje bi šlo s ketchupi, gorčico in reljiš, ker bi se skupaj s kumarami nekoliko bolj splačalo. V tem sodelovanju Eta ni osmaljena. Mercator-Emba je pripravila posebne sladke prelive, ne sicer v velikih količinah in za velike denarja, zato pa zelo cenijo izkušnje in znanje, ki so si ga pri tem pridobili. Obema se poskušajo pridružiti tudi Mercator — Ljubljanske mlekarne s sterilnimi sladoledi in zmrznjenimi kremami. Pogajanja so trda.

Dodan pa je bil tudi ocvirček iz naše sklade : V Mercatorjevem Bajsiju v Domžalah se bolj malo ozirajo na pripombe tehologov iz Ete, ki jih večkrat obiščejo, kar je škoda. Če je Bajsi Bajsi, mora biti Bajsi zjutraj, opoldne in zvečer.

Novo zadružništvo

Jože Rozman

Ko bo šlo zares

Članek je bil objavljen v 14. številki revije Mladina, ki je izšla 8. aprila 1988. Zaradi aktualnosti smo se v soglasju z avtorjem in Mladino odločili, da ga objavimo tudi v našem časopisu.

Vse pogostejše, tehnejše in odločnejše zahteve slovenskih mladih in starejših kmetov ter razumnikov, ki jih skrbi usoda kmetijstva, po drugačnem zadružništvu, so popolnoma razumljive. Izrazili so jih mladi na nedavni problemski konferenci ZSMS v Žalcu, bolj boječe in previdno starejši na posvetu slovenskih zadružnikov pred kratkim v Murski Soboti, izrazili so jih zelo glasno in odločno pred leti zadružniki v Hočah, a je padlo po njih, ker so bili prezgodnji znanilci nečesa, kar v političnih vrhovih še ni bilo sprejeto. Saj imate drugo, naredite si takšno kot hočete, zakoni in predpisi vam to omogočajo, so takrat zažugali Hočanom in vsem drugim slovenskim zadružnikom v opomin. Izvolite, ampak lepo po pravilih, prez spontanosti.

Stvar pa je v tem, da je takšnih zadrug, kot so sedaj, kmetje nočejo več. V njih nimajo besede, nimajo vpliva, ne odločajo v ničemer in zato tudi nočejo več odločati. Država jim določa cene, določa jim stroške, države v malem (občine) jim določajo še direktorje, s pospeševalci, ki naj bi bili kmetovi svetovalci, pa je še posebno hudo, ker gredo raje za carinike, kot za kmetove duše-

brižnike. Pospeševati in svetovati pridelavo in prirejo, ki prinašata izgube, je res težaško in mazohistično delo. Seveda pa kmetje dobro vedo, kakšne naj bi bile zadrug, da bi v njih imeli svojo besedo, ki bi segala še kam dlje kot do vsakoletnega zbora razočaranih in opeharjenih kmetov. Preprosto morajo vzeti vajeti v svoje roke in si vsaj za začetek izboriti pravico, da bodo o cenah svojih pridelkov odločali sami, da bodo prodajali sami in tudi predelovali sami, če jih bo volja.

Ob takšnih željah in zahtevah obstaja seveda kup pomislekov. Imajo jih tisti, ki se še vedno boje neodvisnega kmeta in imajo radi revno državo. Kajti stara resnica je, da brez bogatega kmeta ni bogate države.

Zadružništvo se je pojavilo v Evropi sredi 19. stoletja kot odgovor malih proizvajalcev in pridelovalcev, ki razdrobljeni in nepovezani niso videli možnosti za svoj obstoj in uspešno ekonomsko kosanje z velekapitalom. Ali ni dovolj pomenljivo, da se po skoraj 150 letih v državi delavcev in kmetov pojavljajo zahteve po avtentičnem, klasičnem zadružništvu.

Dokazov o nezavidljivem ekonomskem položaju kmetov je

več kot dovolj. Dolgočasno bi jih bilo naštevati, pa saj jih imajo na kmetijskem ministrstvu, na zadružni zvezi, na inštitutih, pri roki so vladi, če jih le hoče. Vprašajte raje kmete. Dandanes je kmetovanje pri nas tlaka, povedo tisti, ki znajo reči naravnost. Drugi pa pravijo, da delajo izgubo. Za oboje pa drži, da delajo ne pod zaščito države, ampak pod njenim pritiskom. Lahko sicer prodajajo po svoje, a vsega tako le ne morejo spraviti od hiše. Mleko mora v mlekarne, več kot en bik ne gre v skrinjo, vina se ne da vsega popiti, pa če je še toliko dobre volje. Kaj zdaj?

Najprej bi kmetje radi pravo, svojo klasično zadrugo. Ne več take, ki ni nič drugega kot hierarhično socialistično podjetje za organizacijo kmetijske proizvodnje in lahko obstaja v skrajni posledici tudi, če nima prav nobenega člana, kar pa sploh ni več zadruga, ampak le eno od posredništev in izkazovalcev državnih organov, ki se povrhu pred kmeti obnaša vzvišeno, saj jim vendar omogoča priti do cenejših posojil, preskrbi jim reprodukcijski material (kot da ga v normalnih razmerah ne bi bilo mogoče kupiti v podeželski trgovini) in še pospeševalce povrhu. Hočejo zadrugo, organizirano po klasičnih zadružnih načelih, to pa so soupravljanje (ali pa samoupravljanje, če hočete), jamstvo in

solidarnost. Predvsem in najprej gre za prvo, to je, da zadružniki odločajo o zadevah, ki so zanje življenjskega pomena. Takšna zadruga brez članov ne more, šele oni jo otvorijo in na Zahodu je običajno tako, da zadružniki izberejo najsposobnejše in najbolj spretne iz svojih vrst, ki bodo vodili te in one posle. V Anžli vasi, to je na oni strani meje, v Benečiji, vodja mlekarne, potem ko na računalniku zjutraj in popoldne obdela prineseno mleko, pove, da nima več časa, ker mora še kaj postoriti v svojem hlevu. Drugi kmetje mu pravijo kar direktor. Če hočejo furlanski vinogradniki, ki jim s prodajo vina sploh slabo kaže, ustanoviti svojo zadrugo, da bi vino bolje prodajali, jih mora biti najmanj devet in potem gredo do notarja, kjer se podpišejo in imajo svojo zadrugo. Država jim za nekaj časa da svetovalca, ki jih nauči voditi knjige, potem pa jih pustijo same, naj delajo, kot vedo in znajo. Zadrug je tam vse polno.

Pri nas se zdaj že z višjih mest pojavljajo osamljeni glasovi, ki pravijo, da ne bi smeli zavirati spontanosti pobud kmetov, ki hočejo drugačne zadrug. Ob tem še nihče natančno ne ve, kaj bi

se utegnilo zgoditi z lastnino, ki je nekoč pripadala zadružnikom, pa jim je bila odvzeta in jo terjajo nazaj. Nihče tudi natančno ne ve, kako bi se nove pobude in zamisli lahko vpletle v obstoječo zadružno sestavo. Ne da se tudi reči, kaj bo, ko bodo kmetje res nekje hoteli svojo, novo, poslovno zadrugo. Zadružniki sami se zavzemajo za mirne, ne prekučniške spremembe. Ob naglih in korenitih spremembah so bili od vojne sem že prevečkrat opeharjeni, zato jim previdnosti ne kaže zameriti.

Kaj se potemtake utegne izcimiti iz svega tega? Vrabec v roki opleta in se zvija v krčih, golob na strehi se ti lahko podela na glavo, ujede pa mirno krožijo nad tem in čakajo. Slovenska previdnost pravi, da če golob med orle zajde, gotovo smrt najde. Za vrabca velja to še toliko bolj. Nevarnosti, da iz vsega tega ne bo nič, ne kaže iskati na strani kmetov, čeprav je tudi pretirana previdnost lahko pogubna.

Začeli s preventivno zdravstveno rekreacijo delavcev

Jože Kirm

Spodbudna odločitev

Zadružni svet KZ Krka je v lanskem letu sprejel Pravilnik o preventivni zdravstveni rekreaciji in zdraviliškem zdravljenju delavcev.

Do kritja stroškov preventivne zdravstvene rekreacije v zdraviliščih Šmarješke in Dolenske Toplice so upravičeni delavci stari nad 50 let oziroma delavke stare nad 45 let, ne glede na delovno dobo in delavci z dvajset ali več let delovne dobe ne glede na starost, če delajo na težkih in zdravju škodljivih delih in nalogah, delih s povečano psihofizično obremenitvijo in so slabega zdravja.

Zaradi velikega števila invalidskih upokojitev, zaradi poklicnih bolezni predvsem v mesarski de-

javnosti in težav pri pridobivanju kadrov za to dejavnost, se je letos za preventivno zdravstveno rekreacijo odločila tozd Oskrba.

Med dvajsetimi predlaganimi delavci je komisija na predlog zdravnika izbrala osem delavcev. Ti so preživeli 10 dni preventivne zdravstvene rekreacije v zdravilišču Šmarješke Toplice. Delavci se zelo dobro počutijo in želijo, da bi s to obliko zdravstvenega varstva nadaljevali.

Polovico stroškov za rekreacijo je krila tozd Oskrba, polovico pa Občinski sindikalni svet.

Letovanje delavcev Mercator-KZ Krka

Po razpisu letovanje, ki ga je razpisala Konferenca OOS M-KZ Krka Novo mesto bodo imeli delavci letos za preživljanje počitnic ob morju na razpolago:

Pag – Avtokamp Štraško – 1 prikolica
Selce – Avtokamp Uvala Slana – 1 prikolica
Krka – Avtokamp Njivice – 4 prikolice
Rab – Avtokamp Padova 3 – 1prikolica
Stinice – 1 garsonjera

Za letovanje je predvideno devet izmen po 10 dni. Letovanja se prične 15. junija končajo pa 3. septembra.

Prispevek za enodnevno uporabo prikolice in inventarja je 6.000 dinarjev, za uporabo garsonjere pa 10.000 dinarjev po družini. V ceno je vključena turistična taksa, parkirna osebna avtomobila, elektrika, plin in voda.

Prijave za letovanje sprejema splošni sektor M-KZ Krka. Vsak delavec pa naj v prijavi navede vsaj dva različna roka v katerih želi letovati.

Razpis tekmovanj na 11. letnih športnih igrah SOZDA MERCATOR-KIT
KORŠ

MERCATORIADA — LJUBLJANA — 11. JUNIJA

Mercator-SADJE ZELENJAVA in KORŠ bosta 11. junija organizirala 11. športne igre delavcev in združenih kmetov sozda MERCATOR-KIT, imenovane Mercatoriada.

Rok prijav je 25. maj 1988, vendar vsem tozdom, delovnim organizacijam, TOK in TZO priporočamo, da se prijavijo kar najhitreje, ker nam bodo s tem omogočile lažjo in boljšo organizacijo tekmovanj.

Na 11. Mercatoriadi bodo organizirana tekmovanja v naslednjih športnih panogah:

■ mali nogomet

- ☐ ekipa šteje 8 igralcev (od katerih je 5 igralcev, en vratar in dva rezervna igralca),
- ☐ V predtekmovanju je igralni čas 2 x 15 minut, v finalu pa 2 x 20 minut,
- ☐ tekmovanje bo organizirano po izločilnem sistemu;

■ košarka — moške in ženske ekipe

- ☐ ekipa šteje 8 igralcev (5 igralcev in 3 rezervne),
- ☐ igralni čas je 2 x 15 minut »kosmate« igre,
- ☐ tekmovanje bo organizirano po izločilnem sistemu;

■ odbojka — moški in ženske

- ☐ ekipa šteje 8 igralcev (6 in 2 rezervna),
- ☐ vse tekme se igrajo na dva dobljena seta,
- ☐ tekmovanje bo organizirano po izločilnem sistemu;

■ namizni tenis — moški in ženske ekipno

- ☐ tekmovanje bo organizirano samo ekipno,
- ☐ ekipa šteje 2 tekmovalca (tekmovalki),
- ☐ igra se po naslednjem sistemu: 2 igri posamezno, igra parov, igra se na dva dobljena seta, vsaka dobljena igra prinese ekipi točko, igra pa se do treh dobljenih točk,
- ☐ tekmovanje bo organizirano po izločilnem sistemu;

■ kegljanje — moški in ženske ekipno

- ☐ tekmovanje bo organizirano samo ekipno,
- ☐ ekipa šteje 6 tekmovalcev pri moških in 4 tekmovalke pri ženskah,
- ☐ tekmuje se v disciplini 100 lučajev mešano za moške in 50 lučajev mešano za ženske. V primeru velikega števila prijav bo število lučajev nižje. Vsaka delovna organizacija lahko prijavi le 2 ekipi v vsaki kategoriji;

■ streljanje — moški in ženske ekipno

- ☐ tekmovanje bo organizirano samo ekipno,
- ☐ moško ekipo sestavljajo 4 strelci, žensko pa 3 strelke,
- ☐ vsak tekmovalac ima 5 preizkusnih in 20 strelkov za rezultat. Čas streljanja je 30 minut;

■ šah — moški ali mešano

- ☐ ekipo sestavljajo 4 tekmovalci, lahko je tudi mešana,
- ☐ igra se s šahovskimi urami (ekipe jih prinesejo s seboj). Igralni čas je 10 minut,
- ☐ sistem tekmovanja bo prilagojen pri številu prijavljenih ekip (ne bo izločilen);

■ vlečenje vrvi

- ☐ ekipa šteje 10 tekmovalcev
- ☐ vsak poteg prinese 1 točko. Zmaga ekipa, ki prva doseže 2 točki,
- ☐ tekmovanje bo organizirano po izločilnem sistemu;

■ kros — moški, ženske

- ☐ tekmovanje bo organizirano posamič in ekipno,
- ☐ moški in ženske tekmujejo posamično v treh starostnih skupinah, in sicer:
 - A — do 30. leta starosti (letnik 1958 in mlajši)
 - B — od 31. do 40. leta starosti (1957 — 1948)
 - C — starejši od 40 let (1947 in starejši),

- ☐ Najbolje uvrščeni tekmovalci iz vseh starostnih skupin sestavljajo nato ekipo, ki se upošteva za ekipno uvrstitev. Štejejo samo ekipe, ki imajo uvrščene tekmovalce v vseh starostih skupinah,
- ☐ dolžina proge za moške je približno 1500 m, za ženske pa 800 m;

■ plavanje — moški, ženske

- ☐ tekmovanje bo organizirano posamič in ekipno
- ☐ moški in ženske tekmujejo posamično v treh starostnih skupinah:
 - A — do 30. leta starosti (letnik 1958 in mlajši)
 - B — od 31. do 40. leta starosti (1957 — 1948)
 - C — starejši od 40 let (1947 in starejši);

■ tenis — moški in ženske, posamično in ekipno

- ☐ tekmovanje bo organizirano v moški konkurenci v dveh starostnih kategorijah:
 - A — do 45. leta starosti (rojeni 1943 in mlajši)
 - B — nad 45 let starosti (rojeni 1942 in starejši)
- in v enotni kategoriji za ženske,
- ☐ ekipo tvorijo najbolje uvrščeni tekmovalci iz vseh treh kategorij (moški A, moški B in ženske). Uvrščajo se samo ekipe, ki imajo uvrščene tekmovalce v vseh treh kategorijah;

■ kolesarstvo

- ☐ tekmovanje bo organizirano posamično in ekipno,
- ☐ moški tekmujejo posamično v treh starostnih skupinah, in sicer:
 - A — do 30. leta starosti (letnik 1958 in mlajši)
 - B — od 31. do 40. leta starosti (1957 — 1948)
 - C — starejši od 40 let (1947 in starejši),
- ☐ ženske tekmujejo v enotni kategoriji,
- ☐ ekipo tvorijo najbolje uvrščeni tekmovalci iz vseh kategorij (moški A, moški B, moški C in ženske). Uvrščajo se samo ekipe, ki imajo uvrščene tekmovalce v vseh štirih kategorijah,
- ☐ organizator ne odgovarja za škodo ali posledice, ki bi nastale med tekmovanjem ali zaradi tekmovanja in ki bi jih tekmovalci povzročili sebi, med seboj ali tretji osebi.

■ Poleg tekmovanj v posameznih športnih panogah je na osnovi rezultatov ekip iz vseh panog organizirano tudi tekmovanje v skupni uvrstitvi za najuspešnejšo delovno organizacijo, TZO, TOK ali kmetijsko zadrugo. Osnova za izračun je uvrstitev v posamezni panogi, kjer prejme prvouvrščena ekipa 25 točk, drugouvrščena 20, tretjevrščena 15, četrtovrščena 12, petouvrščena 11 in dalje vsaka naslednja uvrščena ekipa po eno točko manj, do petnajstouvrščene ekipe, ki prejme eno točko.

Vse športne referente opozarjamo na 19. člen pravilnika o izvedbi letne Mercatoriade!

Nekatera tekmovanja bodo trajala dva dneva. Predvsem to velja za discipline, v katerih je tekmovanje zaradi načina in velikega števila prijavljenih že dosedaj dolgo trajalo. Organizator bo o tekmovanju v teh panogah odločal na osnovi prijav.

Prijave

Vsaka delovna ali zadruga organizacija mora do razpisnega roka poslati prijavo na obrazcu, ki so ga prejeli športni referenti. Pri športnih panogah, v katerih so tekmovalci razvrščeni v kategorije, zapišite pri vseh tekmovalcih letnice rojstva.

Opozarjamo, da za panoge, v katerih je tekmovanje organizirano po izločilnem sistemu, poznejših prijav ne bomo sprejemali.

Prijave pošljite na naslov: **SOZD MERCATOR-KIT, DS SOZD (za KORŠ), Titova 137, 61113 Ljubljana.**

Dan Mercatorja 88

Letošnji Dan Mercatorja bo 11. junija 1988 v Ljubljani. Športna tekmovanja bodo v športnem parku na Kodeljevem, družabno srečanja pa na kopališču ob Sori v Goričanah pri Medvodah. Podelitev nagrad sozda bo v prostorih poslovnega centra na Titovi 137.

Letošnji Dan Mercatorja bo tretjič zapored, na družabnem delu srečanja pa pričakujemo udeležbo, večjo od lanske. Pri teži del Dneva Mercatorja bo v Ljubljani in zato si bodo udeleženci ogledali proizvode in skladiščne obrate naših OZD, poslovni center, pa tudi vrsto kulturnih in zgodovinskih znamenitosti Ljubljane in okolice.

Pokrovitelj srečanja, Mercator-Mednarodna trgovina bo poskrbela za prijetno srečanje; vse ljubljanske OZD pa bodo odprle vrata ter posebej uredile svoje prostore ter tudi na ta način pokazale javnosti, da imamo svoj dan.

Zasnova Dneva Mercatorja:

— razstava izdelkov članic sozda v prostorih poslovnega centra

— predstavitev aktivov kmečkih žena in njihovih dejavnosti

— predstavitev ustvarjalcev (slikarjev, kiparjev, lončarjev in drugih) na posebni razstavi in večeru umetniške besede.

Nagrade sozda bodo podeljene na slavnostnem zasedanju delavskega sveta.

Vabimo vse, ki želite sodelovati na navedenih prireditvah, da informativno prijavite svojo udeležbo (z navedbo vrste dela, s katerim se želite predstaviti). Pokličite telefon: 061 — 373 — 047 — Bleiweis.

Obenem vabimo vse OOS, da že sedaj prično razmišljati o organizirani udeležbi na Dnevu Mercatorja in športnem srečanju Mercatoriadi 88.

Od aprila do avgusta

KORŠ vabi

Planinski izleti

Kakor v preteklih sezonah tudi v letošnji poletni planinski sezoni Koordinacijski odbor za rekreacijo in šport pri SOZD MERCATOR-KIT organizira naslednje planinske izlete:

30.04. — 01.05.1988 — Turno smučanje Komna — Kol — Komna
05.06.1988 — Kalška gora (Kamniška Bistrica)
27. — 28.08.1988 — Triglav

Vsi planinski izleti, razen zadnjega (Triglav) so vezani na redni avtobusni prevoz. Za natančnejše informacije se obrnite na športne referente v delovnih organizacijah ali na športnega referenta SOZD, Jureta Ježa telefon: (061) 374-984.

Pod Mercatorjevo zastavo

KORŠ vabi

Pohod po poteh partizanske Ljubljane

Vabimo vse delavce in združene kmete SOZD MERCATOR-KIT, da se udeležijo 32. manifestativnega pohoda po poteh partizanske Ljubljane, ki bo v soboto, 7. maja 1988.

Zbor udeležencev pohoda bo ob 7.45 uri pred Poslovnim centrom SOZD MERRCATOR-KIT, Ljubljana, Titova 137.

Udeležba na pohodu je naša dolgoletna tradicija. V letošnjem letu smo izbrali novo pot pohoda dolžine 8000 m s startom na Tolstojevi ulici (pri ljubljanskih mleknah) in ciljem na Trgu revolucije.

Vse športne referente v DO, TOZD in KZ naprošamo, da sporočijo okvirno število pohodnikov, do srede 4. maja na naslov: SOZD MERCATOR-KIT, DS SOZD — splošna služba tel. (061) 374-984.

Pohvalno, vendar...

Vesna Bleiweis

Modna revija za kupce

V prvih dneh aprila so v ljubljanski Mercatorjevi Modni hiši, natančneje v novem Modnem centru na Kraigherjevi ploščadi pripravili modne revije, ki so v kar najlepši luči predstavile modo, ki jo zmorejo naše tekstilne tovarne. Vsa pa naj bi se seveda prodajala prav v Modnem centru.

Eno teh revij smo obiskali. Rašice, Pika, Laboda, Pletenine. Predstavitev izdelkov Mure, in še cele vrste drugih izdeloval-

Modna revija v Modnem centru – zanimiva, lepa, toda premalo informativna. Foto: Vesna Bleiweis

cev modnin oblačil je bila sama po sebi odlična. Toda, če si niti novinarsko uho in beležnica ni sta utegnili zapisati vseh izdelovalcev, toliko manj si je njihova imena lahko zapomnilo precejšnje število potencialnih kupcev. Napovedovalka, sicer za TV okno verzirana Metka Centrih, jih je omenila le uvodoma, na hitro, z zagotovilom, da so oziroma bodo, vsi predstavljeni izdelki na prodaj v Modnem centru. Zadnja ugotovitev je bila ponovljena ob kocu revije, to pa je tudi poleg povabila k aplavzu tudi vse, kar je imela povedati.

Vsekakor velja pozdraviti prizadevanja Modne hiše, da s posebnimi prireditvami v ekskluzivni prodajalni zbudi zanimanje kupcev. Toda, če je revija namenjena pospeševanju prodaje – torej informativna, mora poleg profesionalnosti, ki je ne odrekamo Centru za sodobno oblačenje, kupcu nuditi potrebne informacije. Torej mora biti režija take revije prilagojena osnovnemu namenu – animaciji kupca za odločitev za nakup prav tega modela, prav tega proizvajalca in prav in samo v tej trgovini. S to oceno ne mislimo soliti pameti nikomur, prizadeti naj jo vzamejo kot vtis enega izmed potrošnikov.

»Lep čas bo minil preden se bodo naši ljudje navadili na dru-

gačen način prodaje, tak kot smo si ga zamislili v Modnem centru. Ko kupujejo obleko pričakujejo sto oblek v isti vrsti, ne pa Murine na svojem pultu, Labodove na svojem in Riove na svojem. Vse skupaj nekaj metrov narazen. Ugotovili smo, da se bomo tudi v Modnem centru hočeš nočeš morali prilagoditi ustaljenim navadam, čeprav je bil prodajni prostor urejen za drugačen način prodaje, pa tudi po pravici povedano, tudi za nekoliko manj serijske izdelke.« Takole je pripovedoval komercialni direktor ljubljanskega tozda Mercatorjeve Modne hiše Brane Domitrovič. »Tekstilci prej začutimo krizo kot recimo, živilska trgovina. Nas je krepko stiskala v februarju, vendar pa se je marca promet le popravil. Nisem hudo črnogled in zaradi tarnanja še nihče ni živel dlje ali bolje. Spopasti se je treba z danimi razmerami – tako tistimi znotraj kolektiva kot tistimi, ki jih kriza prinaša vsakomur. Treba je v boj, čeprav se sliši oguljeno, za vsakega kupca. Modne revije so le del agresivnejše propagande in animacije kupca. Toda, dobre prodaje brez dobrega prodajalca, ni. Dober prodajalec kupca ne bo odgnal s prozaičnim »nimamo«, temveč mu bo prodal izdelek drugega izdelovalca, ki ga v trgovini ima. Tega žal, nekaterim na-

šim prodajalcem ne moreš dopovedati. Raje se sprijazni s plitvejšim žepom kot pa z dobro opravljenim delom.«

Modni center je izredno lepa trgovina. Tudi lokacija v najbolj obljudenem delu mesta je idealna. Cel šop trgovin z različnimi izdelki je na Kraigherjevi ploščadi, vendar se večina, predvsem tistih, ki imajo prodajne prostore v podzemski pasaži, pritožuje nad prometom. Verjetno sta gradbeni jama in gradbišče predlogo zevala v ljubljanskem prostoru in trga oziroma ploščadi še nismo vzeli za svojega. Razen če izvzamemo »Izrez poletja«, sestavni del ljubljanske poletne scene, ko je živahen in zanimiv. »Prav to nameravamo izkoristiti tudi mi. Vrvež iz ulice pripeljati tudi v trgovino. V njej pa kupcu pokazati in prodati vse, kar tisti hip najboljše, najlepšega, najbolj modnega izdelujejo naše tovarne. To je cilj tudi vseh drugih trgovin, zato se naša modna kreatorica Alenka Fajfar resnično trudi poiskati in izbrati modele in kolekcije, ki naj bi ne dišale po množičnosti in uniformiranosti, ki bi poleg izdelovalčevega znaka nosile tudi znak »možno me je kupiti samo v Modnem centru«. S približno tako ugotovitvijo se je končal pogovor z Branetom Domitrovičem.

Mercator na Alpe Adril

Andrej Dvoršak

Sejem bil je živ...

Na Mercatorjevem razstavnem prostoru se je ves čas nekaj dogajalo. Razstavni prostor je bil odprt in zračen, za uspešno predstavitev ter organizacijo smo prejeli več priznanj Gospodarskega razstavišča v Ljubljani.

»Kot organizator predstavitev Mercatorja, sem pripravil koncept, ki se je razlikoval od običajnih. Razstavni prostor je urejen drugače kot prejšnja leta, poživljen z izvenserijskimi elementi ter barvnimi kombinacijami. Vse, kar se dogaja, je ljudem na očeh, za poslovne pogovore pa je to-

krat na voljo le majhna sobica,« pripoveduje Mile Bitenc iz Studia za ekonomsko propagando.

Največ zanimanja je bilo za Zmajčkov butik, kjer so obiskovalci lahko dobili vse od gibanic do tort in drugega peciva. Skupaj z Zmajčkovim butikom je bila predstavljena tudi hladilna tehni-

ka, ki jo je za sejem posodila delovna organizacija LTH Škofja Loka. Nič manjše zanimanje ni bilo za sladoledni vrt, ki je dopolnjeval slaščičarno.

Prav s sladoledom so začeli teden prireditev v paviljonu Mercatorja, ki so postale prava sejemjska atrakcija. Že prvi dan so otroci na sladolednem vrtu z voščenkami risali Sladkosneda. Navdih zanj so iskali v raznovrstni brezplačnih sladolednih kupah. Zanimanje otrok je bilo to-

likšno, da vsi prvi dan niso prišli na vrsto. Zato so dogodek ponovili še zadnji dan sejma. Risbice je bilo veliko. Posebna komisija bo med njimi izbrala najboljšo in njen avtor bo od Mercator-Ljubljanskih mlekar dobil toliko kilogramov sladoleda, kolikor tehta.

Dogajanje v Mercatorjevem paviljonu se je nadaljevalo drugi dan, ko so predstavili diabetične sladice slaščičarne Evropa tozda Ajdovščina. Pri tem je sodelovala s sladilom Natreen Bayer Pharma. V slaščičarni Evropa namepravajo v prihodnje stalno peči diabetične sladice in predstavitev na sejmu je bila le uvod v novo dejavnost. Ob sladica so predstavili še pijačo Šum, ki jo izdeluje Radenska.

Tretji dan sejma je bila atrakcija našega paviljona mortadela velikanka dolga 3,4 metre in težka 320 kilogramov, ki so jo pripravili v Mercator-Nanosu, tozdu TMI Postojna. Skupaj z njo je kolektiv Mercator-Nanosa obiskovalcem ponudil na pokušino tudi vrsto drugih mesnih izdelkov. Obiskovalci pa so jih lahko tudi kupili po znižani – reklamni ceni. Svoj delež je prispevala še Mercator-Pekarna Grosuplje, ki je predstavila dve novi vrsti kruha: graham in čebulni, ki ju namerava v kratkem dati v redno prodajo. Vse skupaj pa so zalili z izbornim vinom iz metliške kleti. Vse te dobrate so obiskovalcem ponujale hostese, oblečene v belokranjske narodne noše. Za pravo domače vzdušje pa je skrbel enajstletni harmonikar Toni, ki je neutrudno pel in raztegoval svoj meh.

Četrtega dne je bila na vrsti gostinska in turistična ponudba,

kjer sta imela glavno vlogo tozda Hotel Sremič iz Mercator-Hoteli gostinstvo in Mercator-Agrokombinat. Organizirana je bila razstava kulinarčnih specialitet, s katerimi so gostinci postregli svojim poslovnim partnerjem. Ob njih so jim ponudili še vina Mercator-Agrokombinata. Vino iz krške kleti so točili tudi obiskovalcem za poskušino, kar iz dveh sodčkov. Medtem ko so ga počasi srebal, so lahko poslušali harmonikarja Martina in gledali učenko Polono iz osnovne šole v Idriji, ki je ves dan neutrudno klekljala čipke.

Tudi peti dan je bil v znamenju Mercatorjeve proizvodnje, saj so slaščičarji Zmajčkovega butika pokazali, kako se pripravljajo krofi na industrijski način. Cvrlji so jih na olju Cekin special izdelku kranjske Oljarice, ki je izdelano za cvrenje. Poleg tega pa je bil organiziran še kviz na temo krofov in olja Cekin special. Krofom je sledila pokušina novega izdelka Mercator-Embe – Rice crispia in Ham-hamburgerjev Mercator-Mesne industrije Ljubljana.

SOZD MERCATOR-KIT je za celostno podobo paviljona dobil posebno priznanje organizatorjev sejma, prav tako pa so dobile priznanje za sladoledni vrt tudi Mercator-Ljubljanske mlekarne. Tako smo pobrali kar dvoje od petih priznanj, podeljenih delovnim organizacijam, ki so sodelovale na sejmu. Za osebni prispevek k ureditvi paviljona pa so dobili nagrade Mile Bitenc iz DS sozda, Alenka Medved iz Mercator-Konditor in Mateja Repovž iz Mercator-Ljubljanskih mlekar. Torej kar tri od skupno kar petih nagrad. To lahko kaže, da smo končno začeli spoznavati, da seji mi niso le sami sebi namen in rutinsko opravilo ampak, da se je za vsak sejem treba posebej potruditi in pokazati kaj novega.

Posnetek res ne dokazuje živahnosti na Mercatorjevi stojnici – toda bilo je živo!

Drevesnica za topole

Andrej Petrič

Topol je še vedno zanimiv

Ena izmed dejavnosti gozdarskega obrata tozda Posestva v Mercator-Ljubljanskih mlekarnah je tudi drevesničarstvo. Začetki segajo v leto 1980, ko so na Ljubljanskem barju začele rasti prve plantaže topolov. Sadik za obsežne plantaže je bilo premalo in tako je nastala obratova drevesnica.

Izkazalo se je, da takrat zasajeni topolovi križanci sploh ne ustrezajo specifičnim barjanskim rastiščem. Treba je bilo vzgojiti sadike oziroma drevesa, ki bi najbolje izkoristila specifičnost barjanskih tal in podnebja. V ta namen je bila ustanovljena skromna in začasna drevesnica v Vnanjih goricaх blizu Ljubljane. Letno je v njej zraslo okrog 2000 topolovih sadik. V njej smo začeli praktično od začetka. Nismo poznali tehnologije pridelave, niti nismo imeli pravih podtaknjencev za razmnoževanje. V veliko pomoč sta nam bila ljubljanski Gozdarski inštitut in novosadski Inštitut za topolarstvo. Marsičesa pa smo se naučili sami v polzkusnih nasadih, ki so nastajali iz sproti vzgojenih sadik. Tako smo

iz leta v leto bogatili sortni izbor in večali število pridelanih oziroma vzgojenih sadik. V novi drevesnici na robu Ljubljane, v Mestnem logu sedaj letno pridelamo že med 8 in 9 tisoč topolovih sadik.

Izbor vrst je prilagojen rastiščem in podnebnim razmeram osrednje Slovenije. Sčasoma je proizvodnja namreč presegla lokalne potrebe. Sedaj večji del sadik prodamo predvsem vnaprej znanim pogodbenim kupcem, kot sta Gozdno gospodarstvo Ljubljana in Kmetijski kombinat Gornja Radgona. Ustrežemo pa tudi individualnim kupcem, saj poleg vrst topolov, primernih za lesno-proizvodne nasade, vzgajamo tudi okrasne vrste topolov.

Topolove sadike se bodo iz bližine Ljubljane preselile v Pomurje. Foto: Andrej Petrič

Pravnik svetuje

Sergej Paternost

Pravica do regresa za dopust

Pravico do regresa za letni dopust imajo vsi zaposleni delavci, ki imajo pravico do letnega dopusta. Ta pravica je torej povezana s pravico do dopusta. Tisti delavec, ki nima pravice do letnega dopusta ne more zahtevati regresa.

O tem vprašanju je razpravljalo več sodišč združenega dela v Jugoslaviji in sprejelo enako stališče.

Nestrokovno čiščenje oblačil

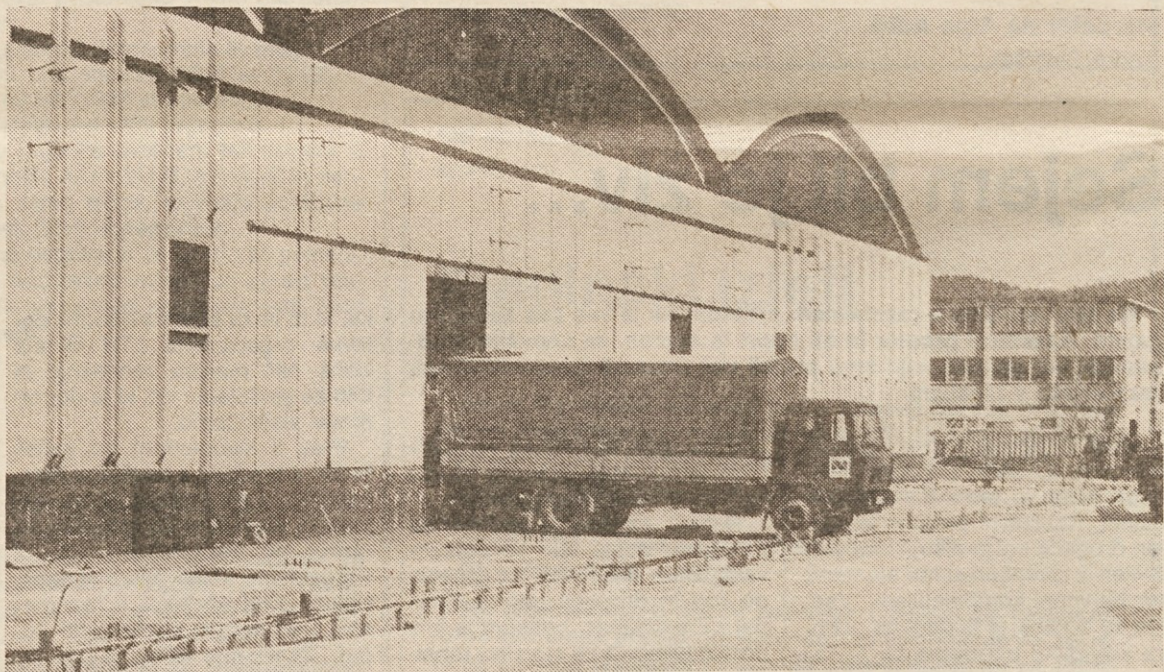
Lastnik kemčne čistilnice, ki je z nestrokovnim čiščenjem poškodoval stranki plašč, je na zahtevo stranke dolžan stranki nadomestiti škodo v višini cene novega plašča z odbitkom amortizacije in s tem, da lastnik čistilnice lahko obdrži poškodovano oblačilo. Kljub ugovoru toženega lastnika čistilnice, da je pripravljen poravnati le škodo na plašču v višini 30%, ki jo je ugotovil izvedenec, je vrhovno sodišče Vojvodine v revizijskem postopku odločilo, da mora lastnik poravnati škodo v višini novega plašča, zmanjšano za 30% na račun ugotovljene amortizacije in škode, nastale z zadrževanjem poškodovanega plašča. Sodišče je menilo, da stranka ni dolžna nositi poškodovanega oblačila, ker ni mogoče ustpostaviti prejšnjega stanja. Pri sodbi se je ravnalo po 3. odstavku 185. člena Zakona o obligacijskih razmerjih.

Vest iz Grosista

V Mercator-Nanosovem tozdu Grosist so se lani odločili za posodobitev in reorganizacijo dela. Tako so v glavnem skladišču v Postojni razdelili zmogljivosti med prehrabeni del in del, namenjen drugemu blagu. Uvedli

so mehanizacijo, regalne in komisionarske viličarje in računalniško podprto skladiščno poslovanje. Poleg tega pa so že pričeli z deli za pridobitev dodatnega skladiščnega prostora, in sicer s postavitvijo montažnega objekta, ki je izdelek Trima iz Trebnjega. S tem prizidkom bo pridobljenih približno 500 kvadratnih metrov

novih pokritih površin. V tem prizidku bo 6 nakladalnih ramp, namenjenih izključno odpremi blaga. Menimo, da je odločitev utemeljena in koristna saj bo prispevala k boljši organizaciji dela in pravočasni dobavi blaga kupcem. To je v današnjih časih, ko je konkurenca vse ostrejša, odločilnega pomena.

Zanimivost s sejma Alpe Adria

Mile Bitenc

Dan za manj kalorij

Razne predstavitve in pakušine izdelkov so se na našem razstavnem prostoru vrstile dan za dnem. Tako je bil en dan namenjen vsem tistim, ki se bojijo sladkorja in z njim kalorij. Zato smo predstavili Natreen, sladilo brez kalorij, ki ga že dobro leto uspešno izdeluje firma Bayer-Pharma Jugoslavija.

S slaščičarno Evropa, smo se dogovorili, da z njim pripravi slaščice. V slaščičarski delavnici so se tega dela radi lotili in spekli vrsto slaščic, testo in nadev so sladkali z natreenom. To pa pomeni, da si takšno slaščico mirne duše lahko privoščijo tudi diabetiki in vsi tisti, ki se sicer bojijo preveč kalorij.

Zanimanja za predstavitev je bilo dovolj in tudi pakuševalcev ni manjkalo. Veliko jih je želelo

še kakšno strokovno informacijo, spraševali so za recepte in tudi o tem, če se bo vse to tudi dobilo na sejmu. Seveda se bo, pravzaprav se že dobi v slaščičarni Evropa, kjer pravijo, da bodo ponudbo tovrstnih manj kaloričnih slaščic še razširili.

Obenem z natreenom oziroma slaščicami smo ponudili tudi pijačo brez kalorij, Sum iz Radenske in nizko gazirano mineralno vodo Miral.

Natreen v kavi, tortah in še kje. Z Miletom pa še slajši in uporabnejši – vedno pa brez odvečnih kalorij.

Iz dela kluba upokojencev

Janez Volaj

Upokojenci se ne damo

V prvih dneh aprila je bil občni zbor Kluba upokojencev Mercator-Ljubljanskih mlekarn. Gostitelj srečanja je bila matična organizacija in upokojenci smo ji za vso pozornost, ki smo jo deležni resnično hvaležni.

Občni zbor ali kakor zadaj imenitno pravijo »letni članski sestanek« je priložnost, da se pogovorimo o preteklem delu in ga ocenimo, pa tudi za načrtovanje prehodnjega dela. Nesporna je

ocena: upokojenci nismo za staro šaro, nismo še izpregli niti delovno niti družabno. Le oboje smo prilagodili tretjemu življenjskemu obdobju.

Lani smo prepotovali lep kos naše dežele, pogledali pa tudi na sončno stran Alp. Kar potegnite črto Sutjeska — grad Ojstrica na avstrijskem Koroškem. Dodajte vse vmesne postaje in slika treh velikih izletov je pred vami. Škoda le, da so manj odmevni kraji, enodnevni izleti v bližnjo okolico Ljubljane, četudi so povezani z ogledom znamenitosti. Popestrili jih bomo z nam primernimi rekreacijskimi dejavnostmi. Taki izleti bodo gotovo koristili vsem, pa tudi za vsak žep bodo primerne.

Ročna dela pri nas niso šla v pozabo. Vsak četrtek se zbere lepo število upokojenk, ji ob klepetu ne spletajo samo niti v čudovite izdelke, tudi drobne niti človeškega prijateljstva, medsebojne pomoči in veselja. Ustvarjeno na teh četrtkovih popoldnevih bo predstavljen na prvi republiški razstavi, ki bo predvidoma decembra.

Čas si krajšamo tudi s prepevanjem v pevskem zboru »Ljubljanske mlekarnice«, še krajši pa nam bo, ko bomo prosti čas porabili tudi za organizirano športno-rekreativno življenje. Pa čeprav bodo nekateri samo »valjar metali«. Pomerili se bomo na svojih prvih športnih igrah.

Prišlo vam bo prav

Odpravnina ob upokojitvi

Pravne nasvete oziroma stališča pravne prakse prebirajo mnogi naši bralci. V uredništvo časopisa je prispelo pismo tovarišice Zofije Pevec, upokojenke, ki ni bila zadovoljna z izplačano odpravnino. Poleg taga pa v svojem pismu omenja tudi nepravilnosti v zvezi z odmerjanjem pokojnine in meni, da bi morala biti ureditev odpravnin in drugih zadev, pomembnih za delavce v sozdu enotno urejena. Saj smo navsezadnje vsi prispevali k njegovi rasti, uspešnosti in ugledu.

O pobudi bi kazalo razmisliti — če ne drugače pa vsaj razmisliti o možnostih za skupna izhodišča in osnove v okviru veljavnih družbenih usmeritev za razporejanje in delitev dohodka. Jedro pisma smo strnili v vprašanje in odgovor, ki ga je pripravila Zdenka Šobota, pravna zastopnica v Delovni skupnosti SOZD.

Vprašanje: Delavki je prenehalo delavno razmerje zaradi upokojitve dne 2.10.1987. Dne 8.1.1988 je prejela odpravnino v višini dveh povprečnih mesečnih osebnih dohodkov na delavca v SR Sloveniji in to din 350.000. Zanima jo, zakaj ni ta znesek večji, ob upoštevanju, da se je upokojila, s polno pokojninsko dobo 35 let.

Odgovor: Ker je delavki prenehalo delavno razmerje v letu 1987, se ugotavlja višina odpravnine ob upokojitvi z upoštevanjem povprečnega osebnega dohodka na delavca v SR Sloveniji iz preteklega leta, to je iz leta 1986. Delavci pa bi lahko v svojem samoupravnem splošnem aktu predvideli tudi valorizacijo zneska, do katerega je upravičen delavec, ki odhaja v pokoj. Ob upoštevanju povprečnega osebnega dohodka zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem letu, bi lahko predvideli povprečni porast osebnih dohodkov delavcev v or-

ganizaciji do meseca, v katerem delavcu preneha delavno razmerje. Brez upoštevanja valorizacije, pa so v veliko boljšem položaju delavci, ki jim zaradi upokojitve preneha delavno razmerje v začetku leta, oziroma so prizadeti delavci, ki jim delavno razmerje preneha ob koncu leta.

Če se delavci ne odločajo za valorizacijo odpravnin, potem bi vendarle upoštevali, vsaj v tistih primerih, ko delavcu zaradi upokojitve preneha delavno razmerje v zadnjem četrtletju koledarskega leta, povprečni osebni dohodek dosežen v prvih devetih mesecih tekočega leta. Ti podatki so znani že v tekočem koledarskem letu, kar pomeni, da bi bile odpravnine lahko izplačane, ob upoštevanju tega podatka že pred koncem koledarskega leta.

Spoštovani,
zahtevali ste objavo.

Norčavost (pavlihovstvo), ki nam ga očitata v zvezi s člankom »Kar vseč so si...«, ki je bil objavljen v marčevski številki našega časopisa Mercator, naj presodijo bralci.

Nikoli nimamo namena norčevati se iz katerekoli članice sozda, še manj pa blatiti njen ugled, uspehe ali delovne rezultate. Predvsem zato, ker vemo zakaj in komu smo namenjeni, smo dolžni pisati tudi o manj prijetnih stvareh. Vtis je vedno subjektivna reč, trdim pa, da v

danem primeru ni bil napisan zlonamerno in podcenjevalno.

Sicer pa Pavliha brije norce iz neprijetnih stvari, ki so navadno resnica. Če smo s tem zagrešili pavlihovstvo...

Urednica : Vesna Bleiweis

SOZD
MERCATOR-KIT
n. sub o.

MERCATOR-KMETIJSKO ŽIVILSKI KOMBINAT GORENJSKE

n. sol. o. KRANJ

s TOZD KMETIJSTVO, MLEKARNA, TOVARNA OLJA „OLJARICA“, AGROMEHANIKA, KOMERCIALNI SERVIS, MESOIZDELKI, KLAVNICA JESENICE, TOK RADOVLJICA

vsi n. sol. o. in DS SKUPNE SLUŽBE

64001 KRANJ, c. JLA 2, p. p. 29 - TELEX 34 566 KRN - BRZOJAV KŽK KRANJ

vaš znak:
naš znak: 712/7
datum: 5.4.1988

MERCATOR KIT LJUBLJANA
CENTER ZA OBVEŠČANJE
TITOVA 137
61000 LJUBLJANA

Zadeva: Predstavitev TOZD Klavnice Jesenice

Z namenom predstaviti TOZD Klavnico Jesenice bralcem časopisa Mercator, se je v petek 26.II.1988 oglašil pri nas novinar tov. Dvoršak Andrej. Po, mislim da, dosti obsežni predstavitvi TOZD-a, ogleda klavniške hale z ekspeditom in pakirnico ter nekaj posnetki, se je poslovil. Članek, katerega smo prebrali v časopisu Mercator šte. 3 je tov. Dvoršak Andrej opisal čisto "pavlihovsko" in prav v nasprotju z namenom predstaviti firmo v pravem pomenu besede. Nimamo namena posebej predstavljati TOZD Klavnico Jesenice, omenili bi le, da je vredna toliko kot jo spoštujejo kupci proizvodov in toliko, kolikor jo spoštujete tudi na DS SS kot vir vaših osebnih dohodkov, sredstev danih v zgradbo skupnih naložb opisane in slikane na prvih straneh časopisa Mercator ter ne nazadnje sredstev danih TOZD-om z negativno bilanco povratnih ali nepovratnih. "Pavlihovski" prikaz temeljne organizacije TOZD Klavnice Jesenice je za nas člane kolektiva blatenje delovnih rezultatov in uspehov.

Prosimo vas, da članek objavite istočasno pa direktor TO prosim, da od nadaljnjega časopisa Mercator ne pošiljate več na njegov naslov. V bodoče vas prosimo, na pametnejšo predstavitev katerega koli TOZD-a. Hvala za razumevanje.

Direktor :
Rozman Bogomir vet.

Odmev

Jože Renar

Bravo »Klub Mercator«

Klub je pomembna pridobitev Mercatorja in tudi družbe kot celote. Gledano z zornega kota SOZD, je zanesljivo najvažnejši dosežek ta, da relativno najceneje pride do prepotrebne denarja. Če to gledamo širše, je to dober začetek konkurence na zelo zaprtim — okornem in monopolnem tržišču naše države. Zato ni slučajno, da so se na navedeno akcijo oglašili novinarji, RTV, časopisi, finančniki, itd. Nastal je kar majhen »potres«. Prav in koristno bi bilo, da bi se še bolj in stalno »treslo«. Skratkila naš družbeni in ekonomski sistem še kako potrebujeta poživitev.

Varčevalci smo tudi nekaj pridobili, saj smo že dolga leta na to čakali. Pred leti mi je starejša ženica zaupala: »Veš imam nekaj privarčevanih dinarjev, povej mi kam naj jih dam, da ne bom toliko izgubila.« Žal sem ji tedaj moral reči, da naj jih »pretopi« v devize. Zdaj ji vsaj mirne duše rečem, naj jih da v Klub Mercator. Mercator je tako hote ali ne hote postal zaščitnik varčevalcev. To je vsekakor hvale vredno dejanje.

Mislím, da se ne motim, če trdim, da ima Mercator zelo dobre pogoje (samo izkoristiti jih je treba) za organizacijo varčevalne službe, saj ima največje število prodajalen v Sloveniji. To pomeni, da je vsaka poslovalnica lahko mesto za zbiranje denarja. Ne samo, da ima največ prodajlen tudi številne kmetijske zadrage so se pridružile Mercatorju. Te imajo bogate izkušnje s hranilno kreditno službo. Menim, da bi se s primerno aktivnostjo dalo tudi te vključiti v Klub (če jih že niste). Vem pa, da vas tu čaka še dosti trdega dela. Varčevanje je dolgoročni proces, gospodarsko nujen in v njem so skrite še velike rezerve.

Ideja Klub Mercator zasluži vse priznanje zato predlagam, da se pobudnika predlaga za podelitev »inovatorja leta«

Kot dolgoletni trgovski — združni delavec Mercatorja (domala 35 let) želim, da bi na področju varčevanja dosegli še večje uspehe, saj je to koristno za SOZD in družbo kot celoto.

Veste...

dr. Leo Šuštaršič

...kaj je homogenizirano mleko ?

Mercator – Ljubljanske mlekarne so v zadnjem času začele s proizvodnjo in prodajo homogeniziranega mleka. Kakšno je to mleko in kako ga pridobimo?

Mleko je tekočina bele barve, posebnega okusa in vonja. Mleku ne sme biti nič dodanega in nič odvzetega, sestavljeno je iz mlečne maščobe, beljakovin, mlečnega sladkorja, mineralnih snovi in vitaminov.

Pri tem je potrebno vedeti, da je mlečna maščoba sestavljena iz maščobnih kroglic ali kapljic, ki so lažje od vode, zato se sčasoma naberejo na površini mleka in tvorijo smetano. Maščoba pa

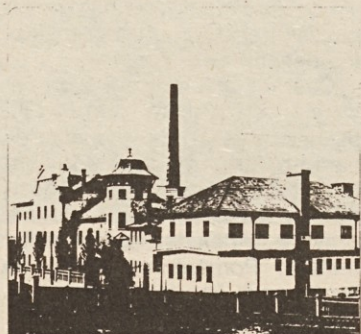
se nabira in lepi tudi na steno embalaže in jo je težko odstraniti, zato predstavlja za potrošnika čisto izgubo in tako grede tone dragocene mlečne maščobe v zabojnike in na deponije.

Če očiščeno in pasterizirano mleko vodimo v napravo, imenovano homogenizator, se tam pod visokim pritiskom mlečne kapljice razpršijo v mikronsko majhne delce, ki se enakomerno porazdelijo po vsem mleku. Mlečna

maščoba ne splava na površje in se ne lepi na steno embalaže ali posode.

Homogenizirano mleko nima smetane, četudi stoji v hladilniku nekaj časa, je le navidezno brez maščobe, je pa prijetnejšega, boljšega in bolj polnega okusa. Tako je ravno obratno od tistega, kar nanj pripominjajo : da je prazno, pusto in zmanipulirano.

Mlekarne predelujejo le naravno, surovo mleko, ki mu ničesar ne dodajajo, niti odvzemajo, regulirajo le z zakonom predpisan odstotek mlečne maščobe.

PRIZNANJE

SOZD

MERCATOR Ljubljana

za dolgoletno in uspešno sodelovanje

14. 29. 3. 1988

Kolinska

tod nam tudi informacija o dobrem sodelovanju tudi na področju združevanja sredstev za skupno ekonomsko propagando.

Dolgoletno sodelovanje med Kolinsko in sozdom MERCATOR-KIT ilustrirajmo le z najnovejšimi podatki. V letu 1987 smo v sozdu prodali (naštevamo samo najpomembnejše izdelke Kolinske) : 800.000 litrov kisa, 1 milijon vrečk različnih juh, 4,5 milijona zavitkov juh (v kockah), 80 tisoč kilogramov pudringov, 150 tisoč kilogramov majoneze, 72 tisoč kilogramov kavovin, 330 tisoč zavitkov otroške hrane, 200 tisoč kilogramov marmelade in 88 tisoč kilogramov zvečilnega gumija. Ti in pa še drugi Kolinski izdelki predstavljajo finančni

promet v višini 3,5 milijarde dinarjev.

Skupni proizvodno-prodajni plani se sklepajo letno za sozd kot celoto. Posle na osnovi Samoupravnega sporazuma o trajnem združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje (mimogrede : sporazum je bil sklenjen leta 1982) sklepajo v sektorju za blagovni promet v Delovni skupnosti sozda. Tu so nam povedali, da je za leto 1988 predvideno 5 % povečanje količinskega prometa, njegova okvirna vrednost v tem letu pa naj bi se temu primerno tudi povečala. Od

Pomladna ponudba v Steklu

Mile Bitenc

Skopska Ezerka

Šopku posebnih akcij prodajnih presenečenj, je prodajni oddelek tozda Contal-Steklo v začetku aprila dodal izdelke EZERKE iz Skopja.

Z Ezerko iz Skopja sodeluje Contal-Steklov prodajni oddelek že vrsto let. Sprva je bila to obrtna zadruga, ki je leta 1955 začela z izdelovanjem znanih ohridskih biserov in gumbov. Temu so dodali izdelke iz bakra (džezve, pladnji, okrasni predmeti), po letu 1975 pa so proizvodnjo preusmerili celo v opremo za skladišča. Štiri leta kasneje so pričeli z izdelavo okrasne in uporabne keramike. Tudi lepe namizne svetilke – kombinacija stekla in keramike – so izdelek Ezerke, ki v teh dneh dopolnjujejo, Steklovo posebno ponudbo. Ezerka veliko izvažajo pa tudi uvažajo, zato ponujajo tudi keramiko, namenjeno za izvoz in keramične izdelke iz Sovjetske zveze.

Zanimanje za te prodajne tedne je bilo veliko, prišlo je nekaj sto kupcev iz Slovenije in Hrvaške. Zadovoljni so predstavniki Ezerke, naši sodelavci iz Contal-

Stekla in tudi obiskovalci. Prodajni oddelek je bil urejen pomladno – bogati šopki narcis in trobentic – za nameček pa še pisanice. In še nekaj: piko na i je

dodala Ezerka s posebnostmi: makedonskim pršutom, sirom, olivami, feferoni, vini in značilnimi makedonskimi slaščicami.

Spoznajmo naše dobavitelje

Mile Bitenc

Radenska

Pomlad je tu. Sonca in toplih dni bo vsak dan več. Sprehodi v naravo, čez nekaj časa že prvi pikniki... In že smo tam. Žeja bo iz dneva v dan večja, gasili pa si jo bomo s pijačami iz Radenske. Kar pisano paleto osvežilnih, brezalkoholnih pijač imajo, mi pa vas tokrat opozarjamo na družino STIL. Saj poznate že Stil z okusom limone, pomaranče, jabolka... Vsi so prijetnih okusov, z malo kalorijami in primerno ohlajeni resnično osvežijo. Sami ali

pa zmešani z alkoholnimi pijačami.

V Radenski so za koktajle, ki spet prihajajo v modo, pripravili kup receptov. Enega izmed njih vam priporočamo tokrat tudi mi.

Koktelj AMORE

2/4 gin DANA
1/4 amarena MARASKA
1/8 bitter MARASKA
1/8 MARASKA CORE
dolijemo STIL ORANGE

Radenska

imejte stil

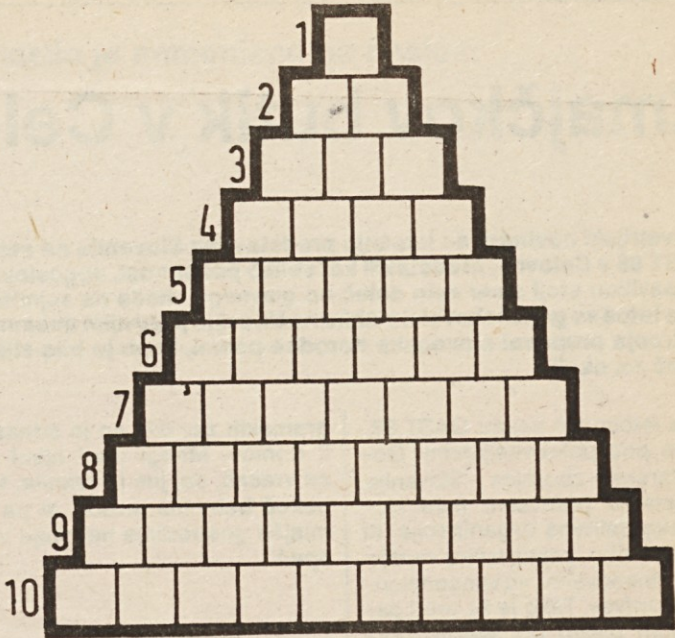
Prvomajski ugankarski kotiček

Pri reševanju ugank vam želimo obilo zabave. Pravilne rešitve pošljite na naslov **Center za obveščanje SOZD MERCATOR-KIT Ljubljana, Titova 137, do 15. maja**. Tistim, ki bodo pravilno rešili vse like, bo žreb namenil lepo kolekcijo izdelkov ene od sozdovih organizacij.

Piramida

Uganko rešujemo tako, da za vsako naslednjo besedo uporabimo črke prejšnje in eno novo, dodatno črko. Pomen nove besede, ki ga zahteva opis, dobimo z anagramiranjem tako dobljenih črk. Posebnost te piramide je ta, da se vse besede začnejo z isto črko.

- 1. Kemijski simbol za fosfor
- 2. Avtomobilska oznaka Peči
- 3. Kratica mednarodnega združenja književnikov
- 4. Ulov
- 5. Lesen stenski opaž
- 6. Kosi lesa za kurjenje
- 7. Ime več slovenskih krajev in zaselkov
- 8. Partizansko ime slov. revolucionarja Franceta Tavčarja
- 9. Pokladanje, mehko odlaganje
- 10. Rodovitna kotlina v zahodni Makedoniji

Sestavljena izpolnjevanka

Od A do C

- 1. Hribovje v severni Šumadiji
- 2. Neobsežna površinska rana
- 3. Vrsta lesa, uporabnega za pridobivanje kozmetičnega olja
- 4. Kraj v Kambodži (od 9. do 15. stoletja glavno mesto Khmerske države, danes razvaline)
- 5. Ruski general, ki je med 2. svetovno vojno organiziral vojake za boj proti Rdeči armadi (Andrej)
- 6. Francoski filozof-eksistencialist in pisatelj
- 7. Družina čeških glasbenikov in skladateljev

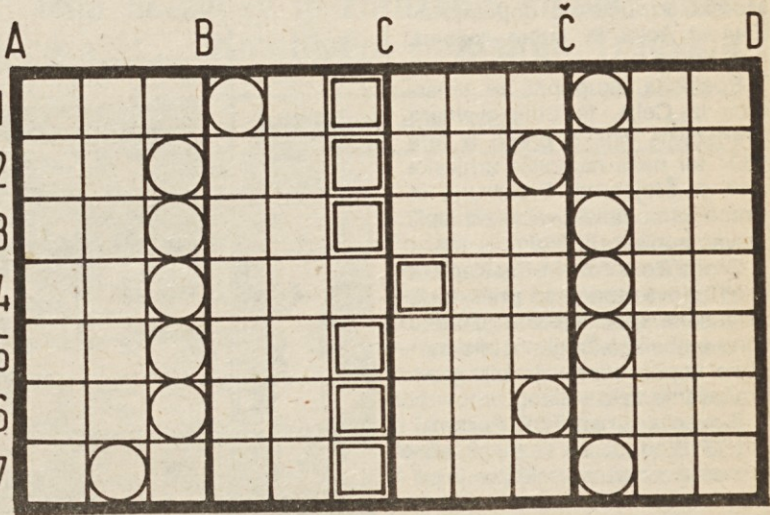
Od B do Č*

- 1. Slovenski narodni heroj
- 2. Mesto ob Skadarskem jezeru
- 3. Angleški kemik in fizik, ki je odkril osnovni zakon kemije (John)
- 4. Razelektritev na površinah el. vodnikov v obliki svetlikanja
- 5. Sovražnik
- 6. Reka v zahodni Makedoniji
- 7. Ljubkovalna oblika za Marijo

Od C do D

- 1. Središče
- 2. Islamski menih – berač
- 3. Osnovni ton dur ali mol lestvice
- 4. Polosel iz družine konj
- 5. Mehanska naprava, ki dovoljuje vrtenje bobna samo v eno smer
- 6. Norveški in islandski dvorni pesnik (od 9. do 13. stoletja)
- 7. Človek, ki govori ikavsko narečje

Na označenih poljih dobite tri najvišje vrhove zahodnih Julijskih alp, cilje mnogih planincev.

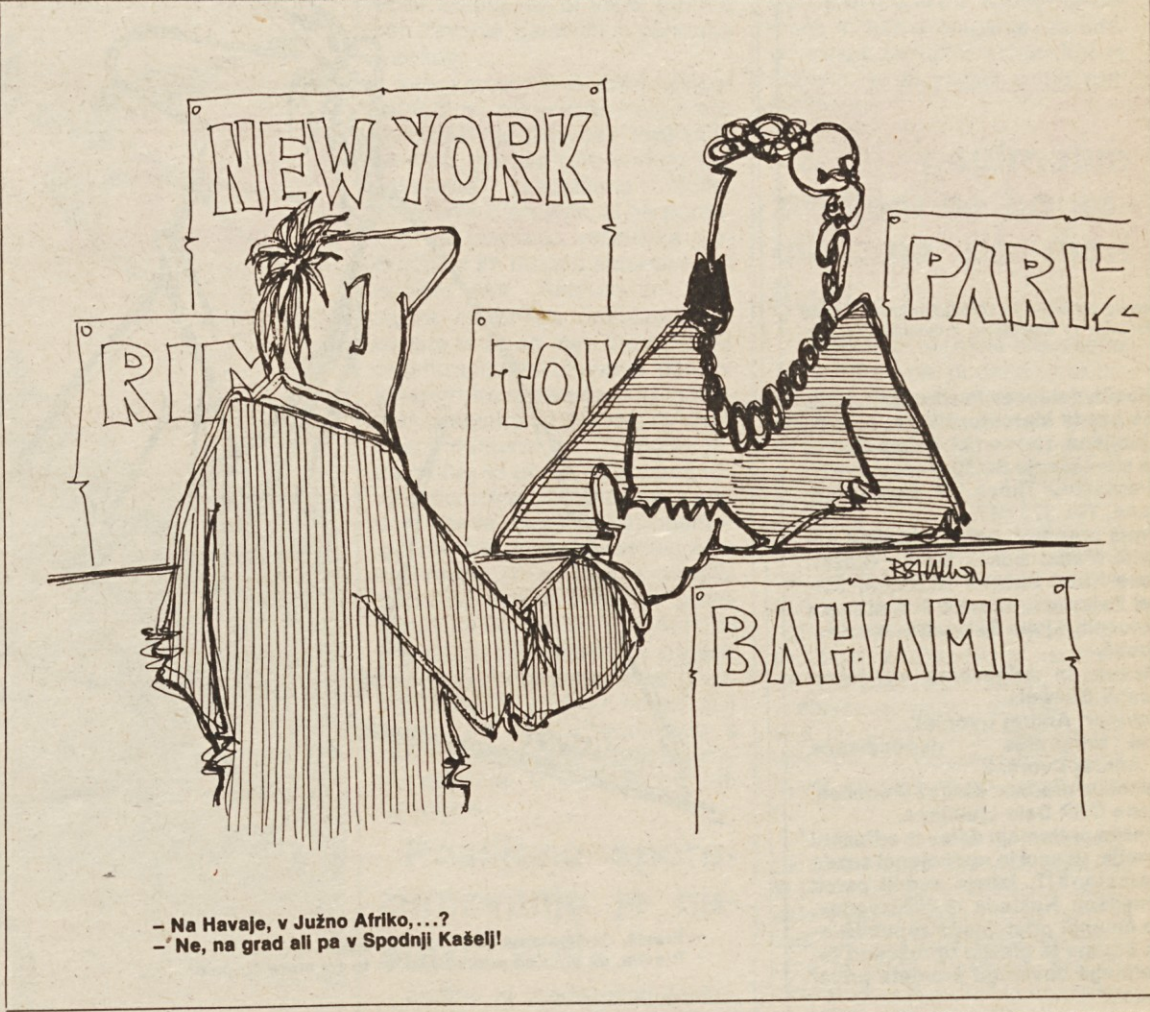
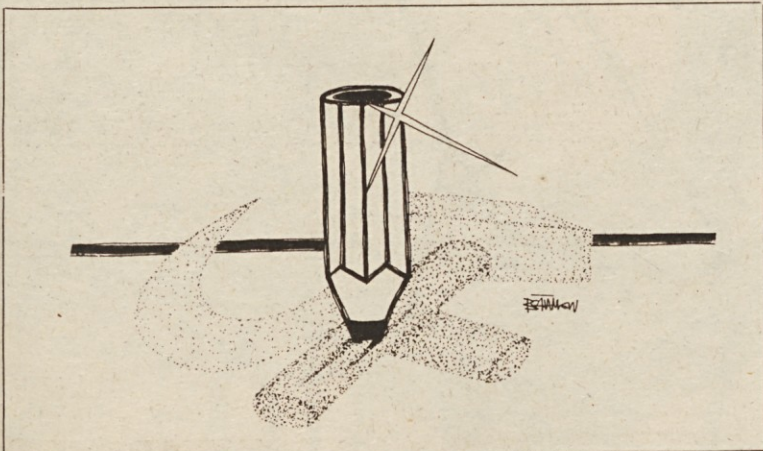

Rešitev križem — kražem

Nekoliko nenavadno uganko, objavljeno v prejšnji številki je rešilo le majhno število reševalcev.

Žreb je bil naklonjen **Anici Kranjc iz Ljubljane, Tomažičeva 98**. Knjižno nagrado bomo poslali po pošti.

Rešitev pa je: Ivo Andrič, Travnik.

— Na Havaje, v Južno Afriko, ...?
— Ne, na grad ali pa v Spodnji Kašelj!

GAST 88

Alenka Medved

Zmajčkov butik v Celovcu

Avstrijski novinarji so letošnjo predstavitev Slovenije na sejmu GAST 88 v Celovcu, predstavili kot veliko posebnost. Jugoslovanski paviljon stoji sicer zelo daleč od glavnega vhoda na sejmišče, toda letos so ga obiskovalci zlahka našli, saj je pred njim ansambel iz Kranja prepeval slovenske narodne pesmi, ki jih je bilo slišati daleč na okoli.

Na letošnjem sejmu GAST 88, so se pod pokroviteljstvom Gospodarske zbornice Slovenije predstavile predvsem tiste slovenske delovne organizacije, ki avstrijskemu gostu lahko nudijo tako imenovane »izvenpenzion-ske storitve«. Tako je že pred paviljonom dišalo po svežih morskih dobrotah: kalamarih, ribah, školjkah in raki, pripravljenih na žaru, ocvrtih ali kuhanih »na bu-zaro«. Sredi Koroške, smo ob sončnih dnevih imeli hude skomine po počitnicah ob morju. Morsko vzdušje so dopolnjevali Elanovi čolni in jadra, razpeta pod stropi.

Poslovna skupnost za vinarstov iz Celja, je obiskovalcem predstavila vinsko prešo iz leta 1894 ter naša najboljša arhivska vina iz Štajerske, Prekmurja in Primorske. Obiskovalci so spili največ suhih belih vin.

Droga Portorož, M-Eta Kamnik in HIT Nova Gorica so predstavili slovenske specialitete, vložene v lično embalažo. Žal jih ni bilo mogoče kupiti, čeprav je bilo povpraševanje zelo veliko.

Slovenija turist, TOP Portorož in HTP Bled, pa so seznanili obiskovalce z možnostmi bivanja pri nas.

Pri vhodu tudi Zmajčkova slašči-čarna

Iz bogate ponudbe, kar 150 različnih izdelkov, je Zmajček predstavil obiskovalcem samo nekaj dobrot:

Praznično orehovo potico, ki je tipično slovenska slaščica. Toda pod imeno Potiza jo poznajo tudi na Koroškem in je Koroščem ni bilo treba predstavljati. Koščke ali v polkilo-

Kot darilno, smo prodajali potico z originalnimi, ročno poslikanimi pisanicami iz Bele Krajine, ali pa pisanice, položene v ljubka lastovičja gnezda, spletene iz pekovskega testa.

Kot posebnost smo predstavili tudi Loške kruhke iz medenega testa, ki smo jih izdelali v izvirnih lesenih modelih. Zmajčkovo ponudbo smo dopolnili z marcipanovim in madeljevim kolačem, ter pakiranim lincerjem.

Pozornost so zbudile naše darilne zloženko, v katere pakiramo torte po naročilu in seveda, celostna podoba Zmajčkovega butika. Ta je zanimala avstrijske proizvajalce slaščic v taki meri, da so jo snemali in fotografirali v vseh podrobnostih.

Stike z obiskovalci smo izkoristili tudi za povabilo v Ljubljano, kjer lahko pokusijo tudi druge slaščice in v obmejne centre, kjer lahko naročijo naše torte.

Zlasti veseli pa smo bili sozodvih obiskovalcev: poslovodij iz Golovca, prestavnikov Ljubljanskih mlekarn in drugih, ki so si pri nas ob skodelici kave in kosu potice nekoliko oddahnili. Sejem so obiskali tudi mojstri iz naše slaščičarne, krofkatne in zavitkarji. Navezali so stike z avstrijskimi razstavljalci orodij in pripomočkov za slaščičarje, ter dobili nove ideje, ki jim bodo v pomoč pri uspešnejšem delu.

Celostna podoba Zmajčkovega butika je v zgala. Foto: Alenka Medved

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozd
Mercator - Kmetijstvo Industrija Trgovina

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozda Mercator-KIT, n. sub. o., Ljubljana, Titova 137. Izdaja Center za obveščanje SOZD Mercator-KIT. Uredništvo: Titova 137, 61113 Ljubljana. Tel. 373-047.

Ureja uredniški odbor: Kristina Antolič, Marko Bokal, Marko Glažar, Jože Kirm, Suzana Modričan, Sergej Paternost, Alenka Por, Marjeta Potočnik, Ljuba Suković in Miro Vupotič.

Glavna in odgovorna urednica: Vesna Bleiweis.

Novinar: Andrej Dvoršak.

Vse fotografije - nepodpisane - Andrej Dvoršak.

Tehnični urednik: Matjaž Marinček.

Tiska ČGP Delo Ljubljana.

Glasilo prejemajo delavci, združeni kmetje, učenci in upokoenci sozda Mercator-KIT. Izhaja zadnji petek v mesecu. Naklada 20.000 izvodov. Po mnenju pristojnega republiškega organa je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

ŽIVEL 1. MAJ

- Praviš, da nismo na ladji, ki se potaplja ...
- Pravim, da smo na podmornici, ki se ne more dvigniti!